

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

**Ακεραιότητα και διαφάνεια στη χονδρική αγορά
ενέργειας**

Ο κανονισμός REMIT 1227/2011

Διπλωματική εργασία

Έλενας Κοντραφούρη

Α.Μ.: ΜΕΔ15021

Επιβλέπων καθηγητής: κ. Νικόλαος Φαραντούρης

Πειραιάς, Σεπτέμβριος 2017

Η Έλενα Κοντραφούρη βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Περιεχόμενα

.....	5
1	7
.....	7
.....	9
.....	12
2	15
-	15
3	19
() 1227/2011	19
μ	19
μ μ	20
4	25
.....	25
.....	25
.....	27
μμ	28
5	31
.....	31
μ μ	31
1.	32
2. μ	34
3.	35
μ μ	35
4. μ μ	37
5.	38
μ μ	42
.....	44
6	47
.....	47
μ μ	47
1. μ μ	49
2. μ	50
3.	51
μ	51

7	53
	53
	53
	μ	57
1.	57	
2.	μ	58
3.	μ	61
4.	μ	62
8	65
	65
	65
	15 μ	66
	66
	μ	68
9	μ μ μ	71
	71
	71
	μ ()	71
10	75
	1348/2014	75
	75
	μ 1348/2014	76
	77
	79
	79
	81
	82

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση και η ανάλυση των διατάξεων του κανονισμού 1227/2011 REMIT (στο εξής στην παρούσα Κανονισμός) αναφορικά με την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας. Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται μία συνοπτική περιγραφή της δομής της ελληνικής αγοράς ενέργειας, της ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και του φυσικού αερίου. Γίνεται αναφορά στους ρόλους των συμμετεχόντων στην αγορά, των δραστηριοτήτων εκάστου εξ αυτών σε συνέχεια του διαχωρισμού καθώς και τους τρόπου λειτουργίας και διαμόρφωσης τιμών στις αγορές ενέργειας. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται συνοπτική παρουσίαση αναφορά του νομικού πλέγματος και των κειμένων, νομοθετικών ή μη τα οποία ελήφθησαν υπόψη κατά την εκπόνηση της παρούσας. Στο τρίτο κεφάλαιο εκτίθενται οι λόγοι που κατέστησαν αναγκαία την δημιουργία ενός νομικού πλαισίου προσαρμοσμένου στον ενεργειακό τομέα, το οποίο θα αποτρέπει καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά και γίνεται αναφορά στο αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού. Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται η διασάφηση των εννοιών των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, της χονδρικής αγοράς ενέργειας και του συμμετέχοντα στην αγορά.

Στα επόμενα κεφάλαια εξετάζονται οι επιμέρους διατάξεις του Κανονισμού και αναλύονται οι θεσπιζόμενες υποχρεώσεις και απαγορεύσεις. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η απαγόρευση εκμετάλλευσης εμπιστευτικών πληροφοριών, δηλαδή πληροφοριών που έχουν ακριβή χαρακτήρα, δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, ένα ή περισσότερα ενεργειακά προϊόντα χονδρικής και οι οποίες, αν είχαν δημοσιοποιηθεί, ενδέχεται να είχαν επηρεάσει σημαντικά την τιμή των εν λόγω ενεργειακών προϊόντων χονδρικής. Στο έκτο κεφάλαιο αναλύεται η υποχρέωση κάθε

συμμετέχοντα στην αγορά να δημοσιοποιεί, αποτελεσματικά και εγκαίρως, εμπιστευτικές πληροφορίες που κατέχει. Στο έβδομο κεφάλαιο περιγράφεται η έννοια της χειραγώγησης της αγοράς και αναλύονται οι απαγορευμένες μορφές αυτής, δηλαδή οι ψευδείς ή παραπλανητικές συναλλαγές (false/misleading transactions), η τεχνητή διαμόρφωση τιμών (price positioning), οι συναλλαγές με μεθοδεύσεις ή παραπλανήσεις ή τεχνάσματα (transactions involving fictitious devices/deception) και η διάδοση ψευδών και παραπλανητικών πληροφοριών (dissemination of false and misleading information).

Στο όγδοο κεφάλαιο αναλύονται οι αυξημένες υποχρεώσεις των προσώπων που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνουν συναλλαγές για αναφορά στην εθνική ρυθμιστική αρχή, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, όταν εύλογα υποπτεύονται ότι συναλλαγή ενδέχεται να παραβιάζει τον Κανονισμό. Η ευθύνη και ο εποπτικός ρόλος αυτών των προσώπων αιτιολογείται από την ευρεία και καλή γνώση και εικόνα της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται. Στο ένατο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια των αποδεκτών πρακτικών της αγοράς και τέλος στο δέκατο κεφάλαιο, γίνεται μία συνοπτική αναφορά στις προβλέψεις του Εκτελεστικού Κανονισμού ΕΕ 1348/2014. Στο τέλος της παρούσας παρατίθενται τελικά συμπεράσματα και προβληματισμοί για το μέλλον όσον αφορά την διασφάλιση της ακεραιότητας και διαφάνειας στην χονδρική αγορά ενέργειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Στο πλαίσιο της απελευθέρωσης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, πρωταρχικός στόχος της ΕΕ είναι η ενοποίηση των εθνικών αγορών ενέργειας, η ενίσχυση του ανταγωνισμού και της ασφάλειας εφοδιασμού, προκαλώντας ανταγωνιστικές τιμές καθώς και περισσότερες επιλογές για τους καταναλωτές, πιο ευνοϊκό κλίμα για τις επενδύσεις και κίνητρα για έρευνα και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και υποδομών.

Η διαδικασία δημιουργίας ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου στην Ευρώπη ξεκίνησε το 1992, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε επισήμως το πρώτο πακέτο Οδηγιών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου. Πριν από αυτή την πρωτοβουλία, οι επιχειρήσεις παραγωγής ενέργειας αποτελούσαν κρατικά μονοπώλια με το δικαίωμα να προμηθεύουν κατ' αποκλειστικότητα τους τελικούς καταναλωτές με ενέργεια. Η Επιτροπή άρχισε να αμφισβητεί τα αποκλειστικά αυτά δικαιώματα λόγω του ότι έθεταν μεγάλα εμπόδια στη δημιουργία μιας κοινής αγοράς. Σε αυτή την αρχική φάση, η Επιτροπή βασίστηκε στα άρθρα της Συνθήκης της Ρώμης που αφορούν στο Δίκαιο του Ανταγωνισμού, προκειμένου να αναγκάσει τα κράτη μέλη να εγκαταλείψουν την μονοπωλιακή δομή και να ανοίξουν την αγορά στον ανταγωνισμό.

Στόχος ήταν το σταδιακό άνοιγμα της αγοράς στον ανταγωνισμό, διά:

- της σαφούς διάκρισης μεταξύ των ανταγωνιστικών (πχ. προμήθεια ηλεκτρισμού σε καταναλωτές) και των μη ανταγωνιστικών (λειτουργία των δικτύων) δραστηριοτήτων,

- της υποχρέωσης των λειτουργών των μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων να επιτρέπουν την πρόσβαση τρίτων στις υποδομές τους (π.χ. σύνδεση στα δίκτυα),
- της απελευθέρωσης της δραστηριότητας προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας (πχ. άρση των εμποδίων δραστηριοποίησης των εναλλακτικών προμηθευτών),
- της σταδιακής άρσης των περιορισμών επιλογής προμηθευτή από τους καταναλωτές,
- δημιουργίας ανεξαρτήτων ρυθμιστικών αρχών εποπτείας της αγοράς.

Οι ανωτέρω επί μέρους στόχοι υλοποιήθηκαν με τρεις γενιές οδηγιών, τόσο για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και για την αγορά φυσικού αερίου. Η απελευθέρωση της ηλεκτρικής αγοράς ρυθμίστηκε με την πρώτη οδηγία 1996/92/EK, τη δεύτερη οδηγία 2003/54/EK και την τρίτη οδηγία 2009/72/EK. Οι οδηγίες αυτές ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο κατά βάση με τους νόμους 2773/1999, 3426/2005 και 4001/2011.

Βεβαίως, το «άνοιγμα» της αγοράς στον ελεύθερο ανταγωνισμό δεν μπορεί να γίνει χωρίς περιορισμούς λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη φύση της προμήθειας ενεργειακών προϊόντων, όπως επίσης και το γεγονός ότι κάθε επιμέρους κλάδος της αγοράς ενέργειας λειτουργεί υπό διαφορετικές συνθήκες. Η προμήθεια ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου πρέπει να είναι συνεχής και συνδέεται άρρηκτα με τα δίκτυα υποδομών. Η κατασκευή και λειτουργία του δικτύου είτε είναι φυσικό μονοπώλιο είτε - αν νομικά είναι δυνατό - πραγματοποιείται διαχωρισμός του δικτύου σε διαφορετικά πρόσωπα. Σπανιότερα, κατασκευάζονται παράλληλες υποδομές, πράγμα που συνήθως δεν αποτελεί βιώσιμη και εφικτή, με οικονομικούς όρους, λύση.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη ότι στο παρελθόν σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η προμήθεια ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου πραγματοποιούνταν από καθετοποιημένες επιχειρήσεις, οι οποίες αναλάμβαναν τόσο τις δραστηριότητες της παραγωγής και της προμήθειας

όσο και της μεταφοράς και της διανομής, γίνεται φανερό ότι η δημιουργία συνθηκών ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά κάθε άλλο παρά εύκολο εγχείρημα συνιστά¹.

Η ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

Κατόπιν τούτων το ελληνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας έχει λάβει σήμερα την ακόλουθη μορφή, διακρινόμενο προς το παρόν στο διασυνδεδεμένο και το μη διασυνδεδεμένο δίκτυο. Στο διασυνδεδεμένο δίκτυο τόσο η παραγωγή όσο και η διανομή ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν ανταγωνιστικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν παράλληλα με τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. και άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις. Έτσι, στο σκέλος της παραγωγής συμμετέχουν με τα κάτωθι περίπου ποσοστά οι:

- Δ.Ε.Η. 60%
- Εναλλακτικοί παραγωγοί 14%
- Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας 25%

Από την άλλη μεριά στο σκέλος της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας συμμετέχουν οι:

- Δ.Ε.Η. 85%
- Εναλλακτικοί προμηθευτές 15%

Μεταξύ του σκέλους της παραγωγής και του σκέλους της διανομής μεσολαβεί η εταιρεία «Λειτουργός της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε.» (ΛΑΓΗΕ), ο οποίος ρυθμίζει τη λειτουργία της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας. Η Αγορά Ηλεκτρικής Ενέργειας λειτουργεί με βάση μια δομή συγκέντρωσης (pool structure). Αυτό σημαίνει πως το σύνολο της διαθέσιμης ισχύος στη χώρα δημιουργεί μια «δεξαμενή» από την οποία προμηθεύονται όλοι

¹ <http://www.energy-regulation.eu/index.php/el/energy-regulation-2/eu-energy-law/%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%B8%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%B5%CF%83%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B1%CF%83-%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%83>

συμμετέχοντες στο σκέλος της διανομής την ηλεκτρική ενέργεια που προμηθεύουν στους πελάτες τους - καταναλωτές. Συνεπώς, ακόμη και οι καθετοποιημένες επιχειρήσεις όπως η Δ.Ε.Η. θα πρέπει να εγχύσουν την παραγόμενη ενέργεια στην κοινή «δεξαμενή» και εν συνεχεία να την αγοράσουν επί ίσοις όροις με τους λοιπούς εναλλακτικούς προμηθευτές, για να την προμηθεύσουν στους πελάτες τους.

Δεδομένου ότι η διαθέσιμη ισχύς, για λόγους ασφαλείας του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, είναι πάντοτε μεγαλύτερη της ζητούμενης από τους τελικούς καταναλωτές και συνεπώς από τους συμμετέχοντες στο σκέλος της διανομής, ο ΛΑΓΗΕ βάσει του Κώδικα Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας, καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζονται οι ανάγκες του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, εγχέεται η ισχύς της κάθε μονάδας παραγωγής στο σύστημα και εν τέλει διαμορφώνεται η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας για τους συμμετέχοντες στην αγορά παραγωγούς και προμηθευτές.

Με μια απλουστευτική προσέγγιση, προς αποφυγή των πολλών τεχνικών λεπτομερειών, η οποία όμως αποδίδει με αρκετή συνέπεια την πραγματικότητα, μπορεί να ειπωθεί πως η αγορά λειτουργεί με βάση τον κανόνα της προσφοράς και της ζήτησης. Δηλαδή εγχέεται στο σύστημα ενέργεια παραγόμενη από τη φθηνότερη προς την ακριβότερη πηγή μέχρι να επέλθει ισορροπία με τη ζήτηση. Το σημείο αυτό ισορροπίας, όπου καλύπτεται απόλυτα η ζήτηση σε κάποια δεδομένη χρονική στιγμή διαμορφώνει την Οριακή Τιμή του Συστήματος (system marginal price - OMP), η οποία στην πραγματικότητα είναι η τιμή που ζητείται από την τελευταία μονάδα παραγωγής που εισήλθε στο σύστημα για να καλυφθεί πλήρως η ζήτηση².

Στην Οριακή Τιμή πωλούν τελικά όλοι οι παραγωγοί ανεξαρτήτως του κόστους τους ηλεκτρική ενέργεια και αντίστοιχα αυτή πληρώνουν όλοι οι προμηθευτές. Άρα σε περιόδους υψηλής ζήτησης χρειάζεται να εγχυθούν στο σύστημα ποσότητες ενέργειας από παραγωγικές μονάδες με μεγάλο κόστος με συνέπεια την άνοδο της τιμής και το αντίστροφο. Αυτό σημαίνει

²

με αυτές του Διασυνδεδεμένου Συστήματος να απαιτείται ο καθορισμός της παροχής αυτής σε Υπηρεσία Κοινής Ωφέλειας και η παροχή οικονομικού αντισταθμίματος στους παραγωγούς, σύμφωνα με την Οδηγία 2009/72/ΕΚ, το οποίο καλύπτει το υπερβάλλον κόστος που υφίστανται σε σχέση με την αντίστοιχη δραστηριοποίησή τους στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα.

Η ελληνική αγορά φυσικού αερίου⁴

Όσον αφορά την αγορά προμήθειας φυσικού αερίου σήμερα, μετά τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων, έχει την εξής μορφή:

- Η διαχείριση του Δικτύου Μεταφοράς και Αποθήκευσης είναι υπό την πλήρη ευθύνη της ΔΕΣΦΑ.
- Η Διαχείριση του Δικτύου Διανομής είναι υπό την ευθύνη των ΔΕΔΑ και των αντίστοιχων ΕΔΑ.
- Η Αγορά Προμήθειας είναι υπό την ευθύνη των ΔΕΠΑ και ΕΠΑ. Πιο συγκεκριμένα η ΔΕΠΑ είναι υπεύθυνη για την πώληση φυσικού αερίου σε επιλέγοντες-μεγάλους πελάτες (άρθρο 82 του νόμου 4336/2015) και σε πελάτες που βρίσκονται σε περιοχές, όπου δεν υπάρχουν ΕΠΑ. Οι υπόλοιποι πελάτες απευθύνονται για την αγορά του φυσικού αερίου στις ΕΠΑ. Στις αρμοδιότητες της ΔΕΠΑ έχει παραμείνει η σύναψη διεθνών συμβάσεων, όπως έγινε στο παρελθόν με την Gazprom, την Sonatrach, και την Botas, για την εισαγωγή φυσικού αερίου στην Ελλάδα. Κάθε ΕΠΑ μπορεί να πουλήσει φυσικό αέριο σε οποιοδήποτε μέρος της Ελλάδας ανεξάρτητα την γεωγραφική της έδρα. Από το 2018 και έπειτα θα μπορούν συσταθούν ιδιωτικές εταιρίες προμήθειας φυσικού αερίου, που έχουν την δυνατότητα να πωλούν και αυτές φυσικό αέριο στους καταναλωτές πέρα από τις υπάρχουσες ΕΠΑ. Με αυτό το τρόπο αναμένεται αύξηση του ανταγωνισμού, με τους καταναλωτές να καρπώνονται καλύτερες υπηρεσίες και καλύτερες τιμές.

Τέλος, όσον αφορά την αγορά διανομής του φυσικού αερίου, σε συμμόρφωση με την οδηγία 2009/73/ΕΚ, η οποία ενσωματώθηκε, έλαβε νομικός και λειτουργικός διαχωρισμός των δραστηριοτήτων διανομής από τις λοιπές δραστηριότητες. Έτσι, η ΔΕΠΑ Α.Ε. προχώρησε στην απόσχιση του κλάδου Διανομής και στην εισφορά του στη νεοσυσταθείσα για τον

⁴ : www.depa.gr

σκοπό αυτό «ΕΔΑ Λοιπής Ελλάδος» η οποία ασκεί τις δραστηριότητες της Διανομής και της Διαχείρισης του Δικτύου Διανομής Λοιπής Ελλάδος. Οι δραστηριότητες Διανομής και Διαχείρισης των Δικτύων Διανομής Θεσσαλίας και Θεσσαλονίκης ασκούνται από την ΕΔΑ ΘΕΣΣ και του Δικτύου Διανομής Αττικής από την ΕΔΑ Αττικής, από τις οποίες έχουν αποσχιστεί οι δραστηριότητες της προμήθειας φυσικού αερίου.

Στα επόμενα κεφάλαια θα ασχοληθούμε με το πώς εξασφαλίζεται η ακεραιότητα και η διαφάνεια στις αγορές αυτές, όπως αναλύθηκαν στο παρόν κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση και η ανάλυση των διατάξεων του κανονισμού 1227/2011 (REMIT) αναφορικά με την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, για την ερμηνεία του Κανονισμού ελήφθησαν υπόψη και χρησιμοποιήθηκαν ορισμοί και από άλλα ευρωπαϊκά νομοθετικά κείμενα. Ιδιαίτερος πρόσφορος για την ανάλυση αυτή είναι το πλαίσιο σχετικά με την προστασία της Κεφαλαιαγοράς. Ακολουθεί ενδεικτικός κατάλογος των κειμένων (κανονισμών, οδηγιών, κατευθυντήριων γραμμών), των κειμένων που ελήφθησαν υπόψη:

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1227/2011 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 25ης Οκτωβρίου 2011 για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας⁵
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 713/2009 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Ιουλίου 2009 για την ίδρυση Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενεργείας⁶
- ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1348/2014 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 17ης Δεκεμβρίου 2014 σχετικά με την αναφορά δεδομένων για την εφαρμογή του άρθρου 8 παράγραφοι 2 και 6 του κανονισμού (ΕΕ)

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R1227&from=EL>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0715&from=EL>

αριθ. 1227/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας⁷

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 714/2009 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003⁸
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 715/2009 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1775/2005⁹
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 543/2013 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 14ης Ιουνίου 2013 σχετικά με την υποβολή και δημοσίευση δεδομένων στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και για την τροποποίηση του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 714/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰
- ΟΔΗΓΙΑ 2003/6/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 28ης Ιανουαρίου 2003 για τις πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς (κατάχρηση αγοράς)¹¹
- ΟΔΗΓΙΑ 2004/39/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Απριλίου 2004 για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1055&from=EL>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0543&from=EL>

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0715&from=EL>

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0543&from=EL>

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0006&from=EL>

2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου¹²

- ΟΔΗΓΙΑ 2004/109/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Δεκεμβρίου 2004 για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/34/ΕΚ¹³
- ΟΔΗΓΙΑ 2003/124/ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 22ας Δεκεμβρίου 2003 για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό και τη δημοσιοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών και τον ορισμό των πράξεων χειραγώγησης της αγοράς¹⁴
- ΟΔΗΓΙΑ 2004/72/ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 29ης Απριλίου 2004 για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις αποδεκτές πρακτικές της αγοράς, τον ορισμό των εμπιστευτικών πληροφοριών για παράγωγα μέσα εμπορευμάτων, την κατάρτιση καταλόγων κατόχων εμπιστευτικών πληροφοριών, τη γνωστοποίηση των συναλλαγών προσώπων που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα και τη γνωστοποίηση ύποπτων συναλλαγών¹⁵
- Τις κατευθυντήριες γραμμές του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) με για την εφαρμογή των ορισμών που τίθενται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011¹⁶

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0039&from=EL>

¹³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0109&from=EL>

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0124&from=EL>

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0072&from=EL>

¹⁶ http://www.acer.europa.eu/remit/Documents/1st_edition_ACER_guidance.pdf

- Δεύτερη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) με για την εφαρμογή των ορισμών που τίθενται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011¹⁷
- Ενημερωμένη δεύτερη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) με για την εφαρμογή των ορισμών που τίθενται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011
- Τρίτη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) με για την εφαρμογή των ορισμών που τίθενται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011¹⁸
- Ενημερωμένη τρίτη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) με για την εφαρμογή των ορισμών που τίθενται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011

Εν συνεχεία, στο επόμενο κεφάλαιο θα εξετάσουμε αναλυτικά τις επιμέρους διατάξεις του Κανονισμού.

¹⁷

<http://www.acer.europa.eu/remit/Documents/2nd%20edition%20of%20ACER%20Guidance%20on%20the%20application%20of%20REMIT.pdf>

¹⁸ http://www.rae.gr/site/file/system/docs/remit_docs/guidance

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 1227/2011

Η ανάγκη θέσπισης του Κανονισμού και ο σκοπός του

Όπως αναφέρεται και στην εισαγωγική έκθεση του Κανονισμού, είναι σημαντικό να διασφαλισθεί ότι οι καταναλωτές και άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη στην ακεραιότητα των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, ότι οι τιμές που καθορίζονται στις χονδρικές αγορές ενέργειας αντικατοπτρίζουν δίκαιη και ανταγωνιστική αλληλεπίδραση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και ότι δεν προκύπτουν τυχόν αδικαιολόγητα κέρδη από κατάχρηση της αγοράς¹⁹. Η ακεραιότητα και η διαφάνεια στις χονδρικές αγορές ενέργειας θα πρέπει να αποσκοπεί στην ενθάρρυνση ανοικτού και δίκαιου ανταγωνισμού στις χονδρικές αγορές ενέργειας προς το συμφέρον του τελικού καταναλωτή ενέργειας.

Οι χονδρικές αγορές ενέργειας στην Ένωση αλληλοσυνδέονται όλο και περισσότερο. Οι καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά κράτους μέλους επηρεάζουν συχνά τις τιμές χονδρικής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου εντός αλλά και πέραν των εθνικών συνόρων, αλλά και τις τιμές λιανικής για τους καταναλωτές και τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις.

Συνεπώς, η μέριμνα για τη διασφάλιση της ακεραιότητας των αγορών δεν μπορεί να είναι θέμα μόνο των επιμέρους κρατών μελών. Η συστηματική διασυνοριακή παρακολούθηση της αγοράς είναι απαραίτητη για την επίτευξη μιας πλήρως λειτουργούσας, διασυνδεδεμένης και ολοκληρωμένης εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό διαπιστώθηκε ότι είναι απαραίτητη η δημιουργία κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου προσαρμοσμένου στον ενεργειακό τομέα,

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R1227&from=EL>

το οποίο θα αποτρέπει καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά και θα λαμβάνει υπόψη τους συγκεκριμένους όρους που ισχύουν στον εκάστοτε τομέα, οι οποίοι δεν καλύπτονται από άλλες οδηγίες και κανονισμούς.

Μέχρι την θέσπιση και την έναρξη εφαρμογής του Κανονισμού, οι πρακτικές παρακολούθησης της ενεργειακής αγοράς ήταν διαφορετικές μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ τομέων. Ανάλογα με το γενικό πλαίσιο και το καθεστώς ρύθμισης της αγοράς, οι διαφορές αυτές ήταν δυνατόν να έχουν ως αποτέλεσμα να υπόκεινται οι εμπορικές δραστηριότητες σε πολλαπλές δικαιοδοσίες παρακολούθησης από διαφορετικές αρχές, οι οποίες ενδεχομένως βρίσκονταν και σε διαφορετικά κράτη μέλη. Αυτό επέφερε ασάφεια ως προς το ποιος είναι αρμόδιος, και θα μπορούσε να καταλήξει σε κατάσταση όπου να ελλείπει η απαραίτητη εποπτεία της αγοράς. Μάλιστα, σε ορισμένες από τις σημαντικότερες αγορές ενέργειας δεν απαγορευόταν ρητώς συμπεριφορά που υπονομεύει την ακεραιότητα στην ενεργειακή αγορά. Προκειμένου να προστατευθούν οι τελικοί καταναλωτές και να διασφαλισθούν οικονομικά προσιτές τιμές ενέργειας για τους ευρωπαϊούς πολίτες, η απαγόρευση τυχόν παρόμοιας συμπεριφοράς ήταν ζωτικής σημασίας²⁰.

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

Ο Κανονισμός θεσπίζει κανόνες σχετικά με την απαγόρευση των καταχρηστικών πρακτικών που επηρεάζουν τις χονδρικές αγορές ενέργειας, οι οποίοι είναι σύμφωνοι και σε συνάρτηση με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις χρηματοοικονομικές αγορές και με την ορθή λειτουργία αυτών των χονδρικών αγορών ενέργειας, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά τους. Θα λέγαμε ότι προβλέπεται η προστασία της ακεραιότητας της ενεργειακής αγοράς κατά τα πρότυπα του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Περαιτέρω, προβλέπει την παρακολούθηση των χονδρικών αγορών ενέργειας από τον Οργανισμό Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών

²⁰

μ
(1227/2011, REMIT), Energy Papers.

διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος, ή για το οποίο έχει ζητηθεί η εισαγωγή προς διαπραγμάτευση σε μια τέτοια αγορά, ανεξάρτητα από το εάν η ίδια η συναλλαγή πραγματοποιείται ή όχι σε αυτή την αγορά» καθώς επίσης και σε κάθε χρηματοπιστωτικό μέσο που δεν έχει μεν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά σε κράτος μέλος αλλά του οποίου η αξία εξαρτάται από χρηματοπιστωτικό μέσο.

Αντίστοιχα, στο άρθρο 4 §1 σημείο 14 της Οδηγίας 2004/39 (MiFiD), ως οργανωμένη (ή ρυθμιζόμενη) αγορά ορίζεται το πολυμερές σύστημα που το διευθύνει ή το εκμεταλλεύεται διαχειριστής αγοράς και το οποίο επιτρέπει ή διευκολύνει την προσέγγιση πλειόνων συμφερόντων τρίτων για την αγορά και την πώληση χρηματοπιστωτικών μέσων - εντός του συστήματος και σύμφωνα με τους κανόνες του που δεν παρέχουν διακριτική ευχέρεια - κατά τρόπο καταλήγοντα στη σύναψη σύμβασης σχετικής με χρηματοπιστωτικά μέσα εισηγμένα προς διαπραγμάτευση βάσει των κανόνων και/ή των συστημάτων του, και το οποίο έχει λάβει άδεια λειτουργίας και λειτουργεί κανονικά²².

Με βάση τα παραπάνω, οποιοδήποτε ενεργειακό προϊόν το οποίο είναι και χρηματοπιστωτικό μέσο το οποίο δεν έχει εισαχθεί σε οργανωμένη αγορά ή για το οποίο δεν έχει ζητηθεί η εισαγωγή προς διαπραγμάτευση σε μια τέτοια αγορά θα καταλαμβάνεται από τις ρυθμίσεις του Κανονισμού. Έτσι, ένα παράγωγο ενεργειακό προϊόν η διαπραγμάτευση του οποίου γίνεται όχι σε οργανωμένη αγορά αλλά μέσω ενός πολυμερούς μηχανισμού διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ)²³ θα καταλαμβάνεται από τις διατάξεις του Κανονισμού.

22

23

II 2004/39 (MiFiD)

Πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι το παραπάνω σύστημα δεν είναι ένα σύστημα «σύγκρουσης» των διατάξεων αυτών αλλά ένα σύστημα συμπληρωματικής εφαρμογής καθώς στόχος του ενωσιακού νομοθέτη είναι όλες οι συναλλαγές να καταλαμβάνονται από θεσμικό πλαίσιο προστασίας και απλά επιθυμεί να υπάρχει μεγαλύτερη εξειδίκευση όσον αφορά τα ενεργειακά προϊόντα.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτό το σύστημα συμπληρωματικότητας αφορά μόνο τις διατάξεις των άρθρων 3 και 5 και όχι του άρθρου 4 του Κανονισμού το οποίο προβλέπει την υποχρέωση δημοσίευσης εμπιστευτικών πληροφοριών. Έτσι η υποχρέωση δημοσίευσης συντρέχει ανεξάρτητα από το εάν πρόκειται για το εάν το ενεργειακό προϊόν αποτελεί χρηματοπιστωτικό μέσο ή όχι.

Για την καλύτερη και πληρέστερη κατανόηση του Κανονισμού είναι απαραίτητη η διασάφηση των εννοιών των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, της χονδρικής αγοράς ενέργειας και του συμμετέχοντα στην αγορά, στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΡΙΣΜΟΙ

Ενεργειακά προϊόντα χονδρικής

Σύμφωνα με το άρθρο 2 § 4 του Κανονισμού ενεργειακά προϊόντα χονδρικής είναι τα ακόλουθα συμβόλαια και χρηματοοικονομικά παράγωγα, ανεξαρτήτως του τόπου και του τρόπου πραγματοποίησης της διαπραγμάτευσης:

- συμβόλαια προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου όταν η παράδοση διενεργείται εντός της Ένωσης
- χρηματοοικονομικά παράγωγα που αφορούν ηλεκτρική ενέργεια ή φυσικό αέριο που παράγεται, αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης ή παραδίδεται εντός της Ένωσης·
- συμβόλαια που αφορούν τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου εντός της Ένωσης
- χρηματοοικονομικά παράγωγα που αφορούν τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου εντός της Ένωσης.

Συμβόλαια προμήθειας και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου προς χρήση από τους τελικούς πελάτες δεν είναι ενεργειακά προϊόντα χονδρικής. Εν τούτοις, τα συμβόλαια παροχής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου προς τελικούς πελάτες με δυναμικότητα κατανάλωσης μεγαλύτερη της οριζόμενης στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5, θεωρούνται ως ενεργειακά προϊόντα χονδρικής. Για την έννοια του τελικού πελάτη στον Κανονισμό μπορούμε να καταφύγουμε στους ορισμούς που δίνονται στις Οδηγίες 72/2009 «σχετικά

με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενεργείας» και 73/2009 «σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου» (τρίτο ενεργειακό πακέτο) σύμφωνα με τις οποίες τελικός πελάτης είναι ο πελάτης που αγοράζει ενέργεια (ηλεκτρική ενέργεια ή φυσικό αέριο) για δική του χρήση.

Αντιστοίχως στην παράγραφο 5 του Κανονισμού ορίζεται η έννοια της δυναμικότητας κατανάλωσης, η οποία είναι η κατανάλωση ενός τελικού πελάτη είτε ηλεκτρικής ενέργειας είτε φυσικού αερίου με πλήρη χρήση της δυναμικότητας παραγωγής του εν λόγω πελάτη σε ετήσια βάση. Περιλαμβάνει το σύνολο της κατανάλωσης του εν λόγω πελάτη ως μία μεμονωμένη οικονομική ενότητα, εφόσον η κατανάλωση πραγματοποιείται σε αγορές με αλληλοσυνδεόμενες τιμές χονδρικής. Για τους σκοπούς του παρόντος ορισμού, η κατανάλωση σε χωριστές εγκαταστάσεις που ευρίσκονται υπό τον έλεγχο μίας ενιαίας οικονομικής οντότητας με δυναμικότητα κατανάλωσης λιγότερη από 600 GWh ετησίως δεν λαμβάνεται υπόψη στον βαθμό που οι εν λόγω εγκαταστάσεις δεν έχουν κοινή επίδραση στις τιμές της χονδρικής αγοράς ενέργειας επειδή ευρίσκονται σε διαφορετικές γεωγραφικές αγορές.

Για τον υπολογισμό της δυναμικότητας λαμβάνεται υπόψη η πλήρης χρήση της δυναμικότητας παραγωγής, ήτοι η μέγιστη ποσότητα ενέργειας, ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου, την οποία ο πελάτης αυτός θα κατανάλωνε εάν χρησιμοποιούσε πλήρως όλα τα πάγια του όλες συνεχώς και αδιαλείπτως κατά τη διάρκεια όλου του έτους. Με βάση την 4^η έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού²⁴, η δυναμικότητα σε ηλεκτρική ενέργεια και σε φυσικό αέριο θα πρέπει να εξετάζονται ξεχωριστά κατά τη διαπίστωση αν ο πελάτης καταλαμβάνεται από το όριο των 600 GWh. Επίσης, σε μία οικονομική οντότητα, κάθε εγκατάσταση της οποίας η δυναμικότητα είναι κατώτερη από το όριο των 600 GWh δεν λαμβάνεται υπόψη εφόσον οι εγκαταστάσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή στις τιμές χονδρικής των προϊόντων εξαιτίας του ότι βρίσκονται σε διαφορετικές γεωγραφικές αγορές. Αντιθέτως θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν

²⁴ Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition, . 14

βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική αγορά. Για το πότε οι εγκαταστάσεις ανήκουν στην ίδια οικονομική οντότητα θα πρέπει να καταφύγουμε στις διατάξεις του ελεύθερου ανταγωνισμού και αντίστοιχες αποφάσεις του Δικαστηρίου της ΕΕ, σύμφωνα με το οποίο δεν εξετάζουμε το αν οι εγκαταστάσεις ανήκουν σε ένα ή περισσότερα νομικά πρόσωπα αλλά ακόμα και αν ανήκουν σε περισσότερα νομικά πρόσωπα εξετάζουμε αν συμπεριφέρονται ως μία ενιαία μονάδα στην αγορά. Κριτήρια για το αν περισσότερα νομικά πρόσωπα αποτελούν ενιαία οικονομική οντότητα μπορεί να είναι:

- εξουσίες λήψης αποφάσεων, διαδικασίες και επιμερισμός ευθυνών μεταξύ των νομικών προσώπων
- ιδιοκτησία (πχ. κυριότητα πλειοψηφικού πακέτου)
- ιδιοκτησιακό μοντέλο των επίμαχων νομικών προσώπων
- εμπλεκόμενα συμφέροντα ή επιρροές των επίμαχων νομικών προσώπων

Όσον αφορά το ποιες αγορές θεωρούνται αγορές με αλληλοσυνδεόμενες τιμές χονδρικής, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι αγορές εντός της ΕΕ είναι αρκετά διασυνδεδεμένες, στο πλαίσιο δημιουργίας ενιαίας αγοράς, οπότε θα πρέπει κατά τον υπολογισμό της δυναμικότητας ενός συμμετέχοντος στην αγορά να λαμβάνονται υπόψη οι εγκαταστάσεις του σε όλη την ΕΕ. Τέλος, παρατηρείται από τα παραπάνω ότι **συμβόλαια σχετικά με πράσινα πιστοποιητικά και τα δικαιώματα εκπομπών CO₂ είναι εκτός του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού.**

Χονδρική αγορά ενέργειας

Σύμφωνα με το άρθρο 2 §6 του Κανονισμού ως χονδρική αγορά ενέργειας ορίζεται κάθε αγορά εντός της Ένωσης στην οποία πραγματοποιείται η διαπραγμάτευση επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής. Οι χονδρικές αγορές ενέργειας καλύπτουν τόσο τις αγορές βασικών προϊόντων (φυσικών ποσοτήτων) όσο και τις αγορές χρηματοοικονομικών παραγώγων, που έχουν ζωτική σημασία για τις ενεργειακές και τις χρηματοπιστωτικές

αγορές, και η διαμόρφωση των τιμών στους δύο κλάδους αλληλοσυνδέεται. Περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις οργανωμένες αγορές, τους πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και τις εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές (OTC) και διμερείς συμβάσεις που πραγματοποιούνται απευθείας ή μέσω μεσιτών.

Ενδεικτικά, οι χονδρικές αγορές ενέργειας περιλαμβάνουν²⁵:

- Τις αγορές εξισορρόπησης (και ισχύος) ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου
- Τις ημερήσιες (day-ahead), ενδοημερήσιες (intra-day) και αγορές επόμενης ημέρας με φυσική παράδοση
- Μακροπρόθεσμα συμβόλαια
- Αγορές που σχετίζονται με τα δικαιώματα μεταφοράς (δικαιώματα διασύνδεσης) ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου
- Χρηματοπιστωτικά παράγωγα τα οποία σχετίζονται με ηλεκτρική ενέργεια ή φυσικό αέριο
- Χρηματοπιστωτικά παράγωγα τα οποία σχετίζονται με τα δικαιώματα μεταφοράς (δικαιώματα διασύνδεσης) ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου
- Συναλλαγές επί Προθεσμιακών Προϊόντων

Συμμετέχων στην αγορά

Σύμφωνα με το άρθρο 2 §7 και 8 συμμετέχων στην αγορά είναι κάθε πρόσωπο (φυσικό ή νομικό), συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, που πραγματοποιεί συναλλαγές, συμπεριλαμβανομένης της εντολής πραγματοποίησης διαπραγματεύσεων σε μία ή περισσότερες χονδρικές αγορές ενέργειας.

Η κατανόηση της έννοιας του συμμετέχοντος στην αγορά είναι πολύ σημαντική καθώς αφενός η υποχρέωση δημοσίευσης των πληροφοριών του

²⁵ Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition

άρθρου 4 §1 συντρέχει στο πρόσωπο του συμμετέχοντος στην αγορά, αφετέρου κατά το άρθρο 8 του Κανονισμού οι συμμετέχοντες στην αγορά παρέχουν στον Οργανισμό καταγραφή των συναλλαγών στις χονδρικές αγορές ενέργειας, καθώς και πληροφορίες που αφορούν τη δυναμικότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης, κατανάλωσης ή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου ή που αφορούν τη δυναμικότητα και τη χρήση εγκαταστάσεων ΥΦΑ, συμπεριλαμβανόμενης της προγραμματισμένης ή μη προγραμματισμένης μη διαθεσιμότητας αυτών των εγκαταστάσεων για τις ανάγκες της παρακολούθησης των διαπραγματεύσεων στις χονδρικές αγορές ενέργειας.

Ενδεικτικά συμμετέχοντες στην αγορά θεωρούνται:

- Επιχειρήσεις φυσικού αερίου²⁶
- Παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας²⁷
- Επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας²⁸
- Πελάτες χονδρικής²⁹
- Τελικοί πελάτες με δυναμικότητα κατανάλωσης μεγαλύτερη από 600 GWh ετησίως
- Διαχειριστές δικτύων (και αποθήκευσης)³⁰

Τέλος παρατηρούμε ότι ο χαρακτηρισμός ενός προσώπου ως συμμετέχοντα στην αγορά ή όχι δεν εξαρτάται από το αν ο τελευταίος είναι εγκατεστημένος εντός της Ένωσης ή όχι.

Οι συμμετέχοντες στην αγορά έχουν υποχρέωση εγγραφής σύμφωνα με το άρθρο 9 του Κανονισμού. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες στην αγορά οι οποίοι προβαίνουν σε συναλλαγές που απαιτείται να αναφέρονται στον Οργανισμό³¹ εγγράφονται στην εθνική ρυθμιστική αρχή, σε ειδικό μητρώο, στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένοι ή διαμένουν ή, εάν δεν

²⁶ 2§1 73/2009
²⁷ 2§2 72/2009
²⁸ 2§35 72/2009
²⁹ 2§8 72/2009 2§29 73/2009
³⁰ 2§4 72/2009 73/2009
³¹ μ μ 8 1 μ

είναι εγκατεστημένοι ούτε διαμένουν στην Ένωση, σε κράτος μέλος στο οποίο είναι ενεργοί. Κάθε συμμετέχων στην αγορά εγγράφεται μόνο σε μία εθνική ρυθμιστική αρχή. Τα κράτη μέλη δεν ζητούν από ένα συμμετέχοντα στην αγορά που είναι ήδη εγγεγραμμένος σε ένα κράτος μέλος να εγγραφεί ξανά.

Το μητρώο δίνει σε κάθε συμμετέχοντα στην αγορά μια μοναδική ταυτότητα και περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες ώστε να αναγνωρίζει τον συμμετέχοντα στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών λεπτομερειών που σχετίζονται με τον αριθμό του φορολογικού μητρώου, τον τόπο εγκατάστασής του, τα πρόσωπα που είναι αρμόδια για τη λήψη επιχειρησιακών και διαπραγματευτικών αποφάσεών του και τον τελικό ελεγκτή ή δικαιούχο των διαπραγματευτικών δραστηριοτήτων του συμμετέχοντος στην αγορά. Οι συμμετέχοντες είναι υποχρεωμένοι να καταχωρούν οποιαδήποτε αλλαγή αναφορικά με τις πληροφορίες που έχουν δηλώσει κατά την εγγραφή τους.

Εν συνεχεία, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διαβιβάζουν τις πληροφορίες των εθνικών τους μητρώων στον Οργανισμό. Με βάση τις πληροφορίες που παρέχονται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, ο Οργανισμός δημιουργεί ένα ευρωπαϊκό μητρώο συμμετεχόντων στην αγορά και οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές και άλλες εμπλεκόμενες αρχές έχουν πρόσβαση στο ευρωπαϊκό μητρώο.

Στα επόμενα κεφάλαια θα εξεταστούν οι καθεαυτού επιβαλλόμενες από τον Κανονισμό υποχρεώσεις και απαγορεύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Ορισμός εμπιστευτικής πληροφορίας

Το άρθρο 2 §1 του Κανονισμού ορίζει ότι εμπιστευτικές πληροφορίες είναι οι πληροφορίες

- που έχουν ακριβή χαρακτήρα,
- οι οποίες δεν έχουν δημοσιοποιηθεί
- και αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, ένα ή περισσότερα ενεργειακά προϊόντα χονδρικής
- και οι οποίες, αν είχαν δημοσιοποιηθεί, ενδέχεται να είχαν επηρεάσει σημαντικά την τιμή των εν λόγω ενεργειακών προϊόντων χονδρικής.

Για τους σκοπούς του ορισμού, ως «πληροφορίες» νοούνται:

- α) οι πληροφορίες που απαιτείται να δημοσιοποιούνται σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών και κωδίκων δικτύου που θεσπίζονται δυνάμει των εν λόγω κανονισμών
- β) οι πληροφορίες σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρησιμοποίηση των εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης, κατανάλωσης ή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου ή σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρησιμοποίηση των εγκαταστάσεων ΥΦΑ, συμπεριλαμβανομένης της προγραμματισμένης ή μη προγραμματισμένης έλλειψης διαθεσιμότητας των εν λόγω εγκαταστάσεων
- γ) οι πληροφορίες που απαιτείται να γνωστοποιούνται σύμφωνα με άλλες νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις σε ενωσιακό ή εθνικό

επίπεδο, τους κανόνες της αγοράς και τα συμβόλαια ή τα συναλλακτικά ήθη στην οικεία χονδρική αγορά ενέργειας, στον βαθμό που αυτές οι πληροφορίες ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής και

δ) άλλες πληροφορίες που ενδέχεται να χρησιμοποιούσε ένας ορθολογικός συμμετέχων στην αγορά στο πλαίσιο των δεδομένων για την απόφασή του να προβεί σε συναλλαγή επί ενεργειακού προϊόντος χονδρικής.

Οι παραπάνω α) έως δ) περιπτώσεις αφορούν τον ορισμό της πληροφορίας. Για να χαρακτηριστούν οι πληροφορίες ως εμπιστευτικές πρέπει να συντρέχουν τα τέσσερα κριτήρια που αναφέρθηκαν στην αρχή και θα εξεταστούν αναλυτικά παρακάτω:

1. Ακριβής χαρακτήρας

Σύμφωνα με τον Κανονισμό, μια πληροφορία θεωρείται ότι έχει ακριβή χαρακτήρα εάν περιλαμβάνει αναφορά σε κατάσταση η οποία υφίσταται ή που εύλογα μπορεί να αναμένεται ότι θα υπάρξει ή αναφορά σε ένα γεγονός το οποίο έλαβε χώρα ή που εύλογα μπορεί να αναμένεται ότι θα λάβει χώρα και εφόσον η πληροφορία αυτή είναι αρκούντως ακριβής ώστε να επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την πιθανή επίπτωση αυτής της κατάστασης ή του γεγονότος στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής. Ο ορισμός αυτός είναι σε απόλυτη εναρμόνιση με την Οδηγία 2003/6/ΕΚ, (MiFid). Έτσι, στο πλαίσιο αυτό θα προχωρήσουμε σε περαιτέρω ανάλυση της έννοιας του ακριβούς χαρακτήρα (ή της έννοιας του συγκεκριμένου) με βάση τα πρότυπα των διατάξεων που εφαρμόζονται στην Κεφαλαιαγορά.

Στην περίπτωση της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ, (MiFid), θα πρέπει από το γεγονός ή την κατάσταση αυτή να μπορεί ο επενδυτής να συνάγει την πιθανή επίπτωση τους στις τιμές των χρηματοπιστωτικών μέσων ή των συνδεδεμένων με αυτά παραγώγων μέσων. Η τελευταία αυτή προϋπόθεση έχει το νόημα ότι αφενός μεν η πληροφορία δεν χρειάζεται να είναι

πλήρης και αφετέρου ότι, βάσει της δυνατότητας που παρέχει ο αρκούντως συγκεκριμένος χαρακτήρας του γεγονότος ή της κατάστασης στον επενδυτή να αξιολογήσει την πιθανή επίπτωση τους στις τιμές των χρηματοπιστωτικών μέσων, ο τελευταίος μπορεί να αποφασίσει να προβεί ή όχι σε επένδυση στα εν λόγω χρηματοπιστωτικά μέσα ή τα συνδεδεμένα με αυτά παράγωγα μέσα. Από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης δεν συνάγεται ότι ο επενδυτής πρέπει και να προβεί στην επένδυση. Αρκεί η δυνατότητα συναγωγής εκ μέρους του συγκεκριμένων συμπερασμάτων ως προς την πιθανή επίπτωση της πληροφορίας στην τιμή των χρηματοπιστωτικών μέσων³². Ομοίως λοιπόν και αναλογικά εφαρμοζόμενα, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι και εν προκειμένω, η πληροφορία δεν απαιτείται να είναι πλήρης και ότι δεν απαιτείται ο συμμετέχων στην αγορά να έχει όντως προχωρήσει στη συναλλαγή.

Επιπρόσθετα, η χρήση του όρου «ακριβούς χαρακτήρα» («συγκεκριμένη» κατά τη MiFiD), όσον αφορά την πληροφορία, έχει ως αποτέλεσμα ότι στην έννοια της εμπιστευτικής πληροφορίας δεν εμπίπτουν η απλή εικασία και οι φήμες.

Συγκεκριμένο γεγονός ή κατάσταση ενδέχεται να αποτελούν και γεγονότα πολιτικής σημασίας που ενδέχεται να έχουν ευρύτερες οικονομικές επιπτώσεις, όπως το ενδεχόμενο εθνικοποίησης ή ιδιωτικοποίησης ή εξαγοράς ενός συμμετέχοντος στην αγορά. Η ανίχνευση του ακριβούς ή μη χαρακτήρα μιας πληροφορίας γίνεται ιδιαίτερα δυσχερής στις περιπτώσεις γεγονότων ή καταστάσεων που κλιμακώνονται σε περισσότερα επιμέρους στάδια, όπως για παράδειγμα διαδικασία ιδιωτικοποίησης ή εξαγοράς ενός συμμετέχοντα στην αγορά.

Επίσης, ως κριτήριο για την αξιολόγηση αναφορικά με το πότε θα θεωρείται αρκούντως συγκεκριμένος ο χαρακτήρας μιας πληροφορίας θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το αν είναι η πληροφορία τέτοια, ώστε να είναι πιθανό να αποτελέσει αντικείμενο άμεσης εκμετάλλευσης από την αγορά. Σε κάθε περίπτωση ο χαρακτηρισμός μιας πληροφορίας ως εμπιστευτικής και

³²

ακριβούς κρίνεται *in concreto*, δηλαδή εξαρτάται από τα περιστατικά της ιδιαίτερης περίπτωσης³³.

Τέλος, πληροφορίες που αφορούν τα σχέδια και τις στρατηγικές διαπραγμάτευσης του ίδιου του συμμετέχοντος στην αγορά δεν θα πρέπει να θεωρούνται εμπιστευτικές³⁴.

2. Δημοσιοποίηση

Σε γενικές γραμμές, οι πληροφορίες θεωρείται ότι αποτελούν δημόσια γνώση, αν οι πληροφορίες αυτές έχουν διατεθεί στο ευρύ συναλλακτικό κοινό, δηλαδή σε απροσδιόριστο αριθμό ατόμων. Σε αυτό το πλαίσιο, δεν έχει σημασία ποιος έκανε την δημοσιοποίηση. Δεν γίνεται διάκριση ως προς το αν οι πληροφορίες δόθηκαν στη δημοσιότητα από τον συμμετέχοντα στην αγορά ή από οποιοδήποτε άλλο μέρος.

Είναι αρκετό αλλά και απαραίτητο οι πληροφορίες να είναι **διαθέσιμες ταυτόχρονα** στο ευρύ συναλλακτικό κοινό, διασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση σε αυτές από το κάθε ενδιαφερόμενο συμμετέχοντα στην αγορά. Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, εάν χρησιμοποιείται ένα καθολικά προσβάσιμο ηλεκτρονικό σύστημα για τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών χωρίς να είναι απαραίτητη η δημοσίευση π.χ. σε μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ως εκ τούτου, η δημοσιοποίηση πληροφοριών μόνο σε επιλεγμένους συμμετέχοντες στην αγορά, για παράδειγμα μέσω υπηρεσίας ανταλλαγής πληροφοριών ενέργειας ή πλατφόρμας ειδήσεων, η οποία είναι διαθέσιμη αποκλειστικά για τα μέλη της υπηρεσίας ανταλλαγής, δεν επαρκεί για την πλήρωση της υποχρέωσης ενημέρωσης του ευρέος συναλλακτικού κοινού³⁵.

Επίσης θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν είναι απαραίτητο η δημοσιοποίηση να έχει γίνει με τις προβλεπόμενες από τον Κανονισμό διαδικασίες αλλά αρκεί η δημοσιοποίηση της πληροφορίας στο κοινό κατά τρόπο που να

³³

2005,

. 190.

³⁴

12

μ

³⁵ Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition, . 30

παρέχει τη δυνατότητα στον συμμετέχοντα για έγκαιρη αξιολόγηση της, καθώς η απαίτηση της τήρησης των προβλεπόμενων στη νομοθεσία διαδικασιών δημοσιοποίησης θα ερχόταν σε αντίθεση με τη δυναμική λειτουργία των αγορών ενέργειας, η οποία χαρακτηρίζεται από την ταχεία και έγκαιρη αξιοποίηση των πληροφοριών που διοχετεύονται σε αυτήν³⁶.

3. Δυνατότητα να επηρεάσει σημαντικά την τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής

Οι πληροφορίες θεωρείται ότι αποτελούν εμπιστευτικές πληροφορίες, μόνο εάν αυτές είχαν γίνει δημοσίως γνωστές, ενδέχεται να είχαν σημαντική επίδραση στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής. Παρατηρείται ότι ο Κανονισμός χρησιμοποιεί το κριτήριο της σημαντικής επίδρασης στις τιμές για να περιορίσετε την το ευρύ φάσμα στις πληροφορίες οι οποίες είναι αρκετά κρίσιμες ώστε προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν σημαντικά τις τιμές. Απαιτείται δε μόνο η δυνατότητα να επηρεάσουν τις τιμές και όχι εν τέλει να τις επηρέασαν.

Η έννοια «της δυνατότητας να επηρεάσει» απαιτεί εκτίμηση του βαθμού στον οποίο οι πληροφορίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την τιμή ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής, εφόσον γίνονταν δημόσιες. Μια τέτοια αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον αναμενόμενο αντίκτυπο των πληροφοριών υπό το πρίσμα των δραστηριοτήτων του σχετικού συμμετέχοντος στην αγορά, καθώς και την κατάσταση της αγοράς και τις ιδιαιτερότητες της αγοράς (μέγεθος της αγοράς, την ισορροπία της προσφοράς και της ζήτησης, κλίση της σχετικής καμπύλη προσφοράς - σε συσχέτιση με τη ζήτηση, αλλά και με ήδη υφιστάμενους περιορισμούς στην παραγωγή, ήδη δημοσιευμένες πληροφορίες για τη διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας, την ώρα της ημέρας - π.χ. καθημερινές / σαββατοκύριακο, ώρες γραφείου / εκτός ωρών γραφείου κλπ) και τυχόν

³⁶ μ (Insider Trading), « μ », μ , . 419.

άλλες μεταβλητές της αγοράς που ενδέχεται να επηρεάζουν την τιμή του σχετικού ενεργειακού προϊόντος χονδρικής υπό τις δεδομένες συνθήκες.

Το εν λόγω κριτήριο προϋποθέτει την ορθή και εύλογη πρόγνωση της επίπτωσης κατά τη στιγμή της πραγματοποίησης της συναλλαγής. Έτσι, τυχόν διαπίστωση εκ των υστέρων της διακύμανσης της τιμής του ενεργειακού προϊόντος χονδρικής δεν μπορεί παρά να αποτελεί απλή ένδειξη και δεν αποκλείεται και να οφείλεται και σε άλλους παράγοντες. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα ουσιώδες, στο μέτρο που αναδεικνύει σαφώς ως προϋπόθεση παράβασης, την οικονομική κρισιμότητα της πληροφορίας και την «προσφορότητα» αυτής³⁷. Ως προς το βαθμό της πιθανολόγησης που απαιτείται σε σχέση με τη σημαντική επίπτωση που θα έχει στην τιμή των χρηματοπιστωτικών μέσων η δημοσιοποίηση της πληροφορίας, θεωρείται ότι δεν αρκεί το απλό ενδεχόμενο για την σημαντική επίπτωση αλλά ούτε απαιτείται η ύπαρξη ισχυρής πιθανολόγησης που να φτάνει μέχρι το σημείο να θεωρείται κάτι τέτοιο σχεδόν βέβαιο.

Χρήσιμοι δείκτες της εάν οι πληροφορίες είναι πιθανόν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις τιμές είναι οι ακόλουθοι³⁸:

- Το είδος των πληροφοριών είναι το ίδιο με πληροφορίες που είχαν στο παρελθόν είχε σημαντική επίδραση στις τιμές
- Προϋπάρχουσες ερευνητικές εκθέσεις αναλυτών, δημοσιογραφικά δημοσιεύματα και γνώμες δείχνουν ότι ο τύπος των εν λόγω πληροφοριών έχει επιπτώσεις στις τιμές
- Ο ίδιος ο συμμετέχων στην αγορά έχει ήδη χειριστεί παρόμοια γεγονότα ως εμπιστευτικές πληροφορίες
- Άλλος μέσος ορθολογικός συμμετέχων στην αγορά έχει ήδη χειριστεί παρόμοια γεγονότα ως εμπιστευτικές πληροφορίες

³⁷ , . . . , 199.

³⁸ Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition, . 32

4. Παραδείγματα εμπιστευτικών πληροφοριών

Ο ίδιος ο Κανονισμός θέτει δύο παραδείγματα εμπιστευτικών πληροφοριών. Στην αιτιολογία 12 αναφέρεται ότι η εκμετάλλευση ή η απόπειρα εκμετάλλευσης εμπιστευτικών πληροφοριών στις διαπραγματεύσεις για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτου θα πρέπει να απαγορεύονται ρητώς. Εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών μπορεί επίσης να υπάρχει όταν τα ενεργειακά προϊόντα χονδρικής αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης από πρόσωπα που γνωρίζουν, ή οφείλουν να γνωρίζουν, ότι οι πληροφορίες που κατέχουν είναι εμπιστευτικές³⁹. Οι πληροφορίες που απαιτείται να δημοσιοποιούνται, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 714/2009 ή τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 715/2009, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών και κωδίκων δικτύου που θεσπίζονται δυνάμει των εν λόγω κανονισμών, μπορούν, εάν πρόκειται για πληροφορίες που επηρεάζουν την τιμή, να αποτελούν τη βάση των αποφάσεων των συμμετεχόντων στην αγορά για την πραγματοποίηση συναλλαγών με ενεργειακά προϊόντα χονδρικής και, ως εκ τούτου, θα μπορούσαν να αποτελούν εμπιστευτικές πληροφορίες μέχρις ότου δημοσιοποιηθούν.

Επίσης στην αιτιολογία 15 αναφέρεται ότι η αποκάλυψη εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με ενεργειακό προϊόν χονδρικής από δημοσιογράφους που ενεργούν στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους ιδιότητας θα πρέπει να αξιολογείται λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες που διέπουν το επάγγελμά τους και τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία του τύπου, εκτός εάν τα πρόσωπα αυτά αντλούν, άμεσα ή έμμεσα, όφελος ή κέρδη από τη διάδοση των εν λόγω πληροφοριών ή εάν η αποκάλυψη πραγματοποιείται με πρόθεση να παραπλανηθεί η αγορά όσον αφορά την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής.

Άλλα είδη πληροφοριών που θα μπορούσαν να αποτελούν εμπιστευτικές πληροφορίες είναι πληροφορίες σχετικά με την ικανότητα και την χρήση των υποδομών για παραγωγή, αποθήκευση, κατανάλωση ή μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου ή LNG, συμπεριλαμβανομένης και

39

της προγραμματισμένης ή μη διαθεσιμότητας των εν λόγω υποδομών καθώς και οι πληροφορίες οι οποίες είναι υποχρεωτικό να δημοσιοποιηθούν σύμφωνα με κάποια νομική διάταξη ή ρυθμιστική αρχή στο βαθμό που η πληροφορία αυτή μπορεί να έχει επίδραση στις τιμές.

5. Συναφείς έννοιες με τις εμπιστευτικές πληροφορίες

Όπως έχουμε αναφέρει, οι διατάξεις του Κανονισμού αποτελούν την προσαρμοσμένη μεταφορά των διατάξεων που έχουν τεθεί για την προστασία της κεφαλαιαγοράς στον τομέα της ενέργειας. Η συγγένεια αυτή των διατάξεων μας επιτρέπει χρησιμοποιώντας την εμπειρία από την κεφαλαιαγορά να προχωρήσουμε σε βαθύτερη ανάλυση αναφορικά με την έννοια της εμπιστευτικής πληροφορίας.

Soft information: Υπάρχει μια κατηγορία πληροφοριών, αποδιδόμενη στα αγγλικά, με τον όρο «Soft information», και η οποία περιλαμβάνει εκτιμήσεις σχετικά με παρόντα στοιχεία και δεδομένα της επιχείρησης καθώς και προβλέψεις σχετικά με την πορεία και τις προοπτικές της επιχείρησης. Πρόκειται για «υποκειμενικές πληροφορίες», δηλαδή που εμπεριέχουν έντονο το στοιχείο της υποκειμενικής κρίσης και της αβεβαιότητας⁴⁰. Πληροφορίες αυτής της μορφής μπορεί είτε να εμπεριέχονται σε έγγραφα (για παράδειγμα, σε ενημερωτικά δελτία, ετήσιες ή ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις), είτε να ανακοινώνονται προφορικά από τις επιχειρήσεις.

Με δεδομένο τον τρόπο λειτουργίας της χρηματιστηριακής αγοράς, διοχέτευση τέτοιων πληροφοριών είναι προδήλως αναπόφευκτη, αποτελεί δε στοιχείο εγγενές κάθε οργανωμένης αγοράς, που άλλωστε λειτουργεί με βάση την οικονομική διακινδύνευση. Ωστόσο, το αναπόφευκτο στοιχείο της υποκειμενικότητας, δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως «δικαίωμα» στην παραπλάνηση⁴¹. Δε δύναται να θεωρείται προνομιακή πληροφορία οποιαδήποτε φήμη, εικασία, αξιολογική κρίση, που διατυπώνεται.

⁴⁰ , Insider Trading , ,
μ , 2008, .51.

⁴¹ , Soft Information , 1999,
.832

Μια διάκριση, στα πλαίσια των μελλοντικών εκτιμήσεων, που έχει κεντρική σημασία στο δίκαιο της κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ, στηρίζεται στο κατά πόσο η πρόβλεψη αφορά την επίδραση στην επιχείρηση παρόντων γεγονότων, τάσεων ή αβεβαιοτήτων ή η πρόβλεψη αναφέρεται σε μελλοντικές τάσεις ή γεγονότα. Στην πρώτη περίπτωση η πρόβλεψη θα πρέπει να ανακοινώνεται στις περιοδικά δημοσιευόμενες ενημερωτικές εκθέσεις, ενώ στη δεύτερη περίπτωση εναπόκειται στην εταιρία η γνωστοποίηση ή μη της πρόβλεψης. Κι η διάκριση αυτή δεν στερείται πρακτικών δυσκολιών, καθώς και η πρόβλεψη μελλοντικών τάσεων, δεν μπορεί παρά να στηρίζεται σε κάποια παρόντα γεγονότα ή τάσεις. Διαφορετικά θα πρόκειται για προφητεία⁴².

Κατά την CESR⁴³, η ανακοίνωση για παράδειγμα της έναρξης διαπραγματεύσεων για μια εξαγορά είναι συγκεκριμένη πληροφορία κατά την κοινοτική νομοθεσία, καθώς ο επενδυτής, μπορεί εξ αυτής να εξαγάγει συμπεράσματα ως προς την επίπτωσή της στην τιμή του χρηματοπιστωτικού μέσου το οποίο αφορά. Σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 6 της Οδηγίας 2003/6/EK, ο εκδότης, εφόσον δεν μπορεί να διασφαλίσει την εμπιστευτικότητα της εν λόγω πληροφορίας, υποχρεούται σε δημοσιοποίησή της ανεξάρτητα από το τελικό αποτέλεσμα με τη λογική ότι δεν έχει σημασία εάν έχουν διερευνηθεί οι πιθανότητες επιτυχίας του επιχειρούμενου σχεδίου, καθώς είναι εύλογο πάντα να ενδέχεται ανεξάρτητοι παράγοντες να ανακόψουν την επιτυχή έκβασή του. Επίσης, σύμφωνα με τη CESR, στο βαθμό που μια πληροφορία δεν είναι αναγκαίο να είναι πλήρης για να χαρακτηριστεί συγκεκριμένη, η πληροφορία αναφορικά με πρόταση εξαγοράς είναι συγκεκριμένη ακόμα κι αν ο εξαγοράζων δεν έχει αποφασίσει την τιμή ή ακόμη κι αν η πληροφορία αναφέρεται στην πρόταση εξαγοράς για δύο εταιρίες χωρίς ακόμη να έχει αποφασιστεί ποιος θα είναι ο τελικός στόχος της. Το κριτήριο βέβαια αυτό είναι πιθανό να μην είναι ασφαλές και να οδηγήσει και σε αντίστροφα αποτελέσματα⁴⁴.

42

43

44

Αξιολογικές κρίσεις: Γεγονότα γενικά και αόριστα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως εμπιστευτικές πληροφορίες. Πρέπει, δηλαδή η πληροφορία να έχει επαρκώς καθορισθεί, ως προς το περιεχόμενό της. Ειδικά η πρόβλεψη μελλοντικών εξελίξεων για να έχει πληροφοριακή αξία και να μπορέσει έτσι να αποτελέσει αντικείμενο ανακοίνωσης θα πρέπει να στηρίζεται σε κάποια δεδομένα, τα οποία να μπορούν να ελεγχθούν και τα οποία να εντάσσουν την εξέλιξη όχι μόνο στη σφαίρα του θεωρητικά εφικτού, αλλά του «μετά σοβαρής πιθανότητας» αναμενόμενου να πραγματοποιηθεί. Η πρόβλεψη μελλοντικών γεγονότων μπορεί να είναι γενικής μορφής μπορεί όμως να έχει πολύ συγκεκριμένη μορφή. Ωστόσο, η συγκεκριμένη και ακριβής πληροφορία δεν σχετίζεται άμεσα με το βαθμό πραγμάτωσής της.

Υποστηρίζεται, επίσης, ότι ακόμα και στις περιπτώσεις που τα γεγονότα είναι γενικά και αόριστα, υπάρχει πάντοτε η δυνατότητα να συγκεκριμενοποιηθούν και να αποκτήσουν -αφότου συγκεκριμενοποιηθούν- το χαρακτήρα της εμπιστευτικής πληροφορίας. Η απλή δυνατότητα εντούτοις να καταστούν αόριστα γεγονότα συγκεκριμένα, δεν μπορεί να προσδώσει στα αόριστα γεγονότα την έννοια της εμπιστευτικής πληροφορίας. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο κάθε φήμη θα έπρεπε να χαρακτηρίζεται ως εμπιστευτική πληροφορία.

Υπάρχουν εντούτοις και οριακές περιπτώσεις, όπου η ανίχνευση του συγκεκριμένου ή μη χαρακτήρα μια πληροφορίας αρχίζει να γίνεται ιδιαίτερα δυσχερής, όπου το «γεγονός» και η «πρόβλεψη» δύσκολα διακρίνονται, στις περιπτώσεις γεγονότων ή καταστάσεων που κλιμακώνονται σε περισσότερα επιμέρους στάδια. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελούν οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις μεταξύ επιχειρήσεων, στο πλαίσιο των οποίων ενδέχεται περισσότερες πληροφορίες για το ίδιο γεγονός να είναι συγκεκριμένες ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εξαγορά ή η συγχώνευση. Με την έννοια αυτή, συγκεκριμένο χαρακτήρα μπορεί να έχει η πληροφορία για την εκδήλωση ενδιαφέροντος μιας επιχείρησης για την εξαγορά άλλης, αλλά και η πληροφορία για την έναρξη διαπραγματεύσεων, την επιτυχή της πορεία, καθώς και για την ανακοίνωση της ίδιας της εξαγοράς.

Στο μέτρο που οι πληροφορίες προέρχονται από πηγές προσιτές στο κοινό, οι αξιολογικές κρίσεις δεν αποτελούν εμπιστευτικές πληροφορίες. Για παράδειγμα, πληροφορίες που αντλούνται από ανάλυση ήδη δημοσιευμένων πληροφοριών, κατ' αρχήν δεν μπορούν να θεωρηθούν εμπιστευτική πληροφόρηση. Αντιθέτως, εφόσον οι πληροφορίες προέρχονται από πηγές μη προσιτές στο κοινό, οι αξιολογικές κρίσεις αποτελούν προνομιακές πληροφορίες. Είναι μάλιστα αδιάφορο στην περίπτωση αυτή, αν οι αξιολογικές κρίσεις αντικατοπτρίζουν τα γεγονότα ή απλώς βασίζονται σε αυτά.

Συγκεκριμένες αξιολογικές κρίσεις, μπορούν σύμφωνα με τις αντιλήψεις των συναλλαγών να θεωρηθούν ως προνομιακές πληροφορίες επειδή το κοινό τις εκλαμβάνει ως γεγονότα. Πρόκειται ουσιαστικά, για την αξιοπιστία του προσώπου που εκφέρει την αξιολογική κρίση (αξιοπιστία της πηγής της πληροφόρησης). Θεωρητικά, τα πρόσωπα αυτά γνωρίζουν ή μπορούν να δημιουργήσουν συγκεκριμένα γεγονότα ή έχουν άμεση πρόσβαση σε αυτά. Για παράδειγμα, αξιολογικές κρίσεις κυβερνητικών εκπροσώπων, ή εκπροσώπων γνωστών αλλοδαπών θεσμικών φορέων εκλαμβάνονται στις συναλλαγές ως γεγονότα. Επίσης, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης, έχουν εκ των προτέρων τη δυνατότητα να διασπείρουν πληροφορίες, οι οποίες «θα θεωρηθούν» συγκεκριμένες.

Πρέπει, ωστόσο να τονισθεί ότι ως αξιόπιστη αξιολογική κρίση που μπορεί να θεωρηθεί ως γεγονός, δεν πρέπει να εκληφθεί κάθε κρίση οικονομικού αναλυτή, οικονομικού δημοσιογράφου ή συμβούλου επενδύσεων. Σημαντικό είναι, αν σύμφωνα με τις αντιλήψεις των συναλλαγών το πρόσωπο, που εκφέρει μια συγκεκριμένη γνώμη, έχει πρόσβαση σε συγκεκριμένες πληροφορίες μη προσιτές στο κοινό.

Προθέσεις: Αμφισβητούμενο είναι αν προθέσεις, σχέδια και αποφάσεις μπορούν να θεωρηθούν ως εμπιστευτικές πληροφορίες. Στο δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς, μέρος της θεωρίας υποστηρίζει ότι, εφόσον μπορούν να αποδειχθούν, υπόκεινται στην απαγόρευση κατάχρησης εμπιστευτικών πληροφοριών, υπογραμμίζοντας ότι τα εσωτερικά γεγονότα δεν μπορούν να

θεωρηθούν ως μη γεγονότα⁴⁵. Υπάρχουν βεβαίως και εκείνοι που δεν αποδίδουν στις προθέσεις την ιδιότητα του γεγονότος επισημαίνοντας την δυσκολία απόδειξης εσωτερικών γεγονότων.

Η γνώση προθέσεων τρίτων, και ειδικότερα η γνώση απόφασης, μελέτης, σχεδιασμού ή προγραμματισμού μελλοντικών ενεργειών ή παραλείψεων προσδίδει στον κάτοχο αυτής σημαντικό προβάδισμα σε σχέση με τους υπόλοιπους, ανεξάρτητα μάλιστα από το αν οι αποφάσεις είναι νόμιμες ή παράνομες, ανεξάρτητα από το αν η απόφαση θα εκτελεσθεί ή όχι. Προς εξέταση βέβαια, είναι σε κάθε περίπτωση η αξιοπιστία της πηγής της πληροφόρησης. Το σημαντικό προβάδισμα που αποκτά ο γνώστης των προθέσεων τρίτων καθίσταται σαφές στην περίπτωση που η πληροφορία αναφέρεται στην πρόθεση τρίτων να προβούν σε κάποια ενέργεια. Οι εντολές συγκεκριμένων συμμετεχόντων στην αγορά είναι δυνατόν να επηρεάσουν αισθητά την τιμή ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής. Εφόσον η πρόθεση διαβίβασης εντολής καθίσταται γνωστή σε κάποιο πρόσωπο από αξιόπιστη πηγή, αποκτά το χαρακτήρα προνομιακής πληροφορίας. Στο μέτρο λοιπόν, που κάποιο πρόσωπο, εκμεταλλεόμενο την πρόθεση άλλου προσώπου να δώσει συγκεκριμένη εντολή ικανή να επηρεάσει αισθητά την τιμή του προϊόντος, προβαίνει σε αντίστοιχες συναλλαγές για ίδιο λογαριασμό, εκμεταλλεύεται μια προνομιακή πληροφορία. Προφανώς εφόσον η επιχειρηματική απόφαση ελήφθη ανεξάρτητα απ' την εμπιστευτική πληροφορία και στα πλαίσια πραγμάτωσης ιδίου επιχειρηματικού σχεδίου, η συμπεριφορά δεν πρέπει να θεωρείται επιλήψιμη.

Απαγόρευση εκμετάλλευσης των εμπιστευτικών πληροφοριών

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού πρόσωπα τα οποία κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με ενεργειακό προϊόν χονδρικής απαγορεύεται:

α) να χρησιμοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες για να αποκτήσουν ή να πωλήσουν, ή για να προσπαθήσουν να αποκτήσουν ή να πωλήσουν, για

⁴⁵ μ., Scalping, μ 53/1992, , 2000, .1210 μ

λογαριασμό τους ή για λογαριασμό τρίτων, αμέσως ή εμμέσως, ενεργειακά προϊόντα χονδρικής τα οποία αφορούν οι εν λόγω πληροφορίες

β) να γνωστοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες σε άλλο πρόσωπο, εκτός εάν ενεργούν στα συνήθη πλαίσια άσκησης της εργασίας, του επαγγέλματος ή των καθηκόντων τους

γ) να συνιστούν σε άλλο πρόσωπο, ή να το παρακινούν, βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών, να αποκτήσει ή να διαθέσει τα ενεργειακά προϊόντα χονδρικής τα οποία αφορούν οι εν λόγω πληροφορίες.

Η παραπάνω απαγόρευση ισχύει για τα ακόλουθα πρόσωπα που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με ενεργειακά προϊόντα χονδρικής:

- μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων επιχείρησης
- πρόσωπα με συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχείρησης
- πρόσωπα με πρόσβαση στις πληροφορίες κατά την εργασία τους ή την άσκηση του επαγγέλματος ή των καθηκόντων τους
- πρόσωπα που έχουν αποκτήσει τις εν λόγω πληροφορίες μέσω εγκληματικής δραστηριότητας
- πρόσωπα που γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν ότι πρόκειται για εμπιστευτικές πληροφορίες.

Τα στοιχεία α) και γ) της δεν εφαρμόζονται στους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς που αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια ή φυσικό αέριο, ώστε να κατοχυρώνεται η ασφαλής λειτουργία του συστήματος⁴⁶.

Παρατηρείται ότι όσον αφορά την υπό α) απαγόρευση καλύπτει τόσο την απόκτηση ή πώληση ενεργειακών προϊόντων και την απόπειρα απόκτησης ή πώλησης. Επίσης η εν λόγω απαγόρευση εφαρμόζεται και επί συναλλαγών όπου δεν παρεμβαίνει πρόσωπο που ενεργεί κατά επάγγελμα ως ενδιάμεσος.

Ως προς τη δεύτερη απαγόρευση υπό β), δηλαδή της ανακοίνωσης πληροφοριών, το βάρος απόδειξης ότι η ανακοίνωση της πληροφορίας

⁴⁶ μ μ 12)))
2009/72/ 13 1))
2009/73/ .

διενεργήθηκε στο σύνηθες πλαίσιο άσκησης της εργασίας, του επαγγέλματος ή των καθηκόντων του, φέρει ο δικαιούμενος. Η έκφραση «σύνηθες πλαίσιο» δεν είναι σαφής και διευκρινίζεται με βάση τις εκάστοτε συνθήκες που συνήθως επικρατούν στις συναλλαγές και στον κλάδο επαγγελματικής δραστηριότητας χωριστά σε κάθε κατηγορία προσώπων, κατόχων εμπιστευτικών πληροφοριών⁴⁷.

Όταν ο κάτοχος εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με ενεργειακό προϊόν χονδρικής είναι νομικό πρόσωπο, οι απαγορεύσεις ισχύουν και για τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στην απόφαση εκτέλεσης της συναλλαγής για λογαριασμό του εν λόγω νομικού προσώπου⁴⁸. Επίσης όταν διαδίδονται πληροφορίες στο πλαίσιο της δημοσιογραφίας ή της καλλιτεχνικής έκφρασης, η διάδοση αυτή των πληροφοριών κρίνεται με γνώμονα τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία του τύπου σε άλλα μέσα ενημέρωσης, εκτός εάν: α) τα πρόσωπα αυτά αντλούν, άμεσα ή έμμεσα, όφελος ή κέρδη από τη διάδοση των εν λόγω πληροφοριών· ή β) η αποκάλυψη ή η διάδοση γίνεται με πρόθεση παραπλάνησης της αγοράς όσον αφορά την προσφορά, τη ζήτηση και την τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής⁴⁹.

Εξαιρέσεις από την απαγόρευση

Η απαγόρευση δεν καταλαμβάνει⁵⁰:

α) συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο εκπλήρωσης δημιουργηθείσας υποχρέωσης για την αγορά ή την κατοχή ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, εφόσον η εν λόγω υποχρέωση προκύπτει από συμφωνία ή από έκδοση εντολής διαπραγμάτευσης που πραγματοποιήθηκαν πριν να περιέλθουν οι εμπιστευτικές πληροφορίες στην κατοχή του εν λόγω προσώπου

47

μ , μ

2/1999, .336

μ

48

3 §5

μ

49

3§6

μ

50

3§4

μ

β) συναλλαγές που συνάπτονται από παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, διαχειριστές συστημάτων αποθήκευσης ή διαχειριστές συστημάτων εισαγωγής ΥΦΑ, ο **μόνος στόχος των οποίων είναι η κάλυψη της άμεσης φυσικής ζημίας που προκύπτει λόγω έκτακτης διακοπής λειτουργίας**, εφόσον το αντίθετο θα είχε ως αποτέλεσμα ο συμμετέχων στην αγορά να μην είναι σε θέση να εκπληρώσει υπάρχουσες συμβατικές υποχρεώσεις και στις περιπτώσεις που μια τέτοια πράξη πραγματοποιείται κατόπιν συμφωνίας με τον εμπλεκόμενο διαχειριστή ή διαχειριστές των δικτύων μεταφοράς προκειμένου να διασφαλισθεί η ασφαλής λειτουργία του συστήματος. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι σχετικές πληροφορίες που σχετίζονται με τις συναλλαγές αναφέρονται στον Οργανισμό και την εθνική ρυθμιστική αρχή. Αυτή η υποχρέωση αναφοράς δεν θίγει την υποχρέωση δημοσίευσης του άρθρου 4 §1 του Κανονισμού

γ) συμμετέχοντες στην αγορά που ενεργούν σύμφωνα με **εθνικούς κανόνες έκτακτης ανάγκης**, όταν οι εθνικές αρχές έχουν παρέμβει προκειμένου να εξασφαλίσουν την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου και όταν έχουν ανασταλεί οι μηχανισμοί της αγοράς σε ένα κράτος μέλος ή σε μέρη αυτού. Σε αυτήν την περίπτωση, η αρχή που είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης διασφαλίζει τη δημοσιοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Υποχρέωση δημοσίευσης εμπιστευτικών πληροφοριών

Στο άρθρο 4§ 1 του Κανονισμού προβλέπεται ότι κάθε συμμετέχων στην αγορά δημοσιοποιεί, αποτελεσματικά και εγκαίρως, εμπιστευτικές πληροφορίες που κατέχει σχετικά με τις επιχειρήσεις ή τις εγκαταστάσεις, ή τη μητρική του επιχείρηση ή σχετική επιχείρηση, των οποίων ο ενδιαφερόμενος συμμετέχων στην αγορά ή η μητρική του επιχείρηση ή σχετική επιχείρηση έχει την κυριότητα ή τον έλεγχο ή την ευθύνη όσον αφορά επιχειρησιακά θέματα, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει. Εν προκειμένω, η δημοσιοποίηση περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης, κατανάλωσης ή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου ή σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων ΥΦΑ, συμπεριλαμβανομένης της προγραμματισμένης ή μη προγραμματισμένης έλλειψης διαθεσιμότητας αυτών των εγκαταστάσεων.

Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι οσάκις συμμετέχων στην αγορά ή πρόσωπο που έχει προσληφθεί ή το οποίο ενεργεί για λογαριασμό ενός συμμετέχοντος στην αγορά, αποκαλύπτει εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με ενεργειακό προϊόν χονδρικής κατά τη συνήθη άσκηση της εργασίας, του επαγγέλματός ή των καθηκόντων του, διασφαλίζει εκ παραλλήλου την ταυτόχρονη, πλήρη και αποτελεσματική δημοσιοποίηση των εν λόγω πληροφοριών. Σε περίπτωση που οι πληροφορίες δεν αποκαλύπτονται σκοπίμως, ο συμμετέχων στην αγορά διασφαλίζει την πλήρη και αποτελεσματική δημοσιοποίηση των

πληροφοριών, το συντομότερο δυνατόν, μετά τη μη σκόπιμη αποκάλυψή τους. Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται εάν ο αποδέκτης των πληροφοριών υπέχει υποχρέωση εμπιστευτικότητας, ανεξάρτητα από το αν η υποχρέωση πηγάζει εκ του νόμου, από κανονιστική διάταξη, από άρθρο καταστατικού ή από σύμβαση.

Από την προσεκτική ανάγνωση της διάταξης προβαίνουμε στις εξής παρατηρήσεις:

- Η υποχρέωση δημοσίευσης εμπιστευτικών πληροφοριών **συντρέχει στο πρόσωπο του συμμετέχοντα στην αγορά.**
- Η υποχρέωση δημοσίευσης αναφέρεται όχι μόνο σε εμπιστευτικές πληροφορίες σε σχέση με τη δική του επιχείρηση ή εγκαταστάσεις του συμμετέχοντος στην αγορά, αλλά και σε εμπιστευτικές πληροφορίες της μητρικής του συμμετέχοντος στην αγορά ή συνδεδεμένης με αυτόν επιχείρησης.
- Επιπλέον, η υποχρέωση δημοσίευσης δεν αφορά μόνο σε εμπιστευτικές πληροφορίες σε σχέση με τις επιχειρήσεις ή τις εγκαταστάσεις που είναι στην ιδιοκτησία ή ελέγχει ο συμμετέχων στην αγορά, αλλά και σε επιχειρήσεις ή τις εγκαταστάσεις για τα λειτουργικά θέματα των οποίων ο συμμετέχων στην αγορά είναι υπεύθυνος, είτε εν όλω ή εν μέρει.
- Η υποχρέωση δημοσιοποίησης εμπιστευτικών πληροφοριών δεν συντρέχει για ένα πρόσωπο ή ένα συμμετέχοντα στην αγορά που είναι κάτοχος εμπιστευτικών πληροφοριών σε σχέση με τις επιχειρήσεις ή τις εγκαταστάσεις ενός άλλου συμμετέχοντος στην αγορά, στο μέτρο που αυτός ο άλλος συμμετέχων δεν είναι μητρική ή συνδεδεμένη επιχείρηση.
- Παρά το ότι δεν υπάρχει υποχρέωση δημοσίευσης, τα πρόσωπα που κατέχουν τις πληροφορίες στις αμέσως παραπάνω περιπτώσεις θα πρέπει να συμμορφώνονται με το άρθρο 3 (απαγόρευση εκμετάλλευσης) και, ειδικότερα, αν έχουν στην κατοχή τους τις πληροφορίες αυτές ως ένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 3 §2 του Κανονισμού.

- Η υποχρέωση δημοσίευσης καταλαμβάνει και τους υπαλλήλους ή εντεταλμένους των συμμετεχόντων στην αγορά, εκτός αν ο τελευταίος έχει υποχρέωση εμπιστευτικότητας, ανεξαρτήτως του εάν η εν λόγω υποχρέωση είναι νομική ή συμβατική.

1. Αποτελεσματική δημοσίευση

Γενικά, οι εμπιστευτικές πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται με τρόπο που να εξασφαλίζει ότι μπορούν να γνωστοποιηθούν στο ευρύτερο δυνατό κοινό. Αυτός είναι εξάλλου είναι ο λόγος που ο Οργανισμός θεωρεί ότι η δημοσίευση των εμπιστευτικών πληροφοριών μέσω πλατφορμών έχει πλεονεκτήματα⁵¹.

Όσον αφορά την αποτελεσματική δημοσίευση εμπιστευτικών πληροφοριών, είναι δυνατό να εξυπηρετηθεί από υπό τις εξής συνθήκες και προϋποθέσεις:

- Εάν υπάρχουν τα συστήματα καταχώρησης πληροφοριών και δημοσίευσης που προβλέπονται ήδη σε άλλα νομοθετήματα, όπως Κανονισμοί 714/2009 και 715/2009, μπορεί η δημοσίευση να γίνεται μέσω αυτών των συστημάτων
- Αλλιώς, μπορούν οι συμμετέχοντες στην αγορά να δημοσιεύσουν τις πληροφορίες στην διαδικτυακή σελίδα τους. Βέβαια σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η δημοσίευση γίνεται με τρόπο που οι πληροφορίες είναι προσβάσιμες από το ευρύ κοινό

Για να συντρέχει η προϋπόθεση της αποτελεσματικής δημοσίευσης θα πρέπει η δημοσίευση⁵²:

- Να είναι δωρεάν και καθολικά προσβάσιμη
- Να προσφέρεται και σε συνοπτική μορφή (RSS feed) ώστε να έχουν εύκολη και γρήγορη πρόσβαση οι ενδιαφερόμενοι
- Να παραμένει διαθέσιμη στο κοινό για τουλάχιστον 2 χρόνια

⁵¹ Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition, . 42

⁵² Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition, . 43

- Να είναι δημοσιευμένες στην γλώσσα του αντίστοιχου κράτους μέλους και στα αγγλικά ή μόνο στα αγγλικά
- Να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομες και συγκεκριμένες, δηλαδή να μην περιλαμβάνουν δηλώσεις στελεχών, διαφημιστικά μηνύματα ή άσχετες πληροφορίες

2. Έγκαιρη δημοσίευση

Θα πρέπει να θεωρηθεί ότι όταν η δημοσίευση εμπιστευτικών πληροφοριών είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 714/2009 ή τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 715/2009, ή κατευθυντήριες γραμμές και κώδικες δικτύου που θεσπίζονται δυνάμει των εν λόγω κανονισμών, η δημοσίευση με τον τρόπο που προβλέπεται στις οικείες διατάξεις συνιστά ταυτόχρονη, πλήρη και αποτελεσματική δημοσιοποίηση και οι συμμετέχοντες στην αγορά εκπληρώνουν την υποχρέωση του άρθρου 4, όπως εξάλλου προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου αυτού. Βέβαια, το άρθρο 4§4 δεν αναφέρει αν η δημοσίευση είναι και έγκαιρη. Σε κάθε περίπτωση η δημοσίευση θα πρέπει να γίνεται πριν από τη διενέργεια συναλλαγής που αφορά το συγκεκριμένο προϊόν ή πριν από την σύσταση σε κάποιον να πραγματοποιήσει την εν λόγω συναλλαγή.

Αν η δημοσίευση δεν είναι υποχρεωτική με βάση τις παραπάνω διατάξεις, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι αναλογικά εφαρμοζόμενων των διατάξεων αυτών, πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατόν ή το αργότερο εντός μίας ώρας. Και σε αυτή την περίπτωση, η δημοσίευση θα πρέπει να γίνεται πριν από τη διενέργεια συναλλαγής που αφορά το συγκεκριμένο προϊόν ή πριν από την σύσταση σε κάποιον να πραγματοποιήσει την εν λόγω συναλλαγή.

Προκύπτει από τα ανωτέρω ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα **σύστημα real time** ή σχεδόν **real time** δημοσίευσης πληροφοριών.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 4, συμμετέχων στην αγορά μπορεί, υπ' ευθύνη του, να αναβάλει κατ' εξαίρεση τη δημοσιοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών προκειμένου να μη βλάψει τα έννομα συμφέροντά του, εφόσον η παράλειψη αυτή δεν είναι πιθανόν να

παραπλανήσει το κοινό και εφόσον ο συμμετέχων στην αγορά είναι σε θέση να διασφαλίσει την εμπιστευτικότητα των συγκεκριμένων πληροφοριών και δεν λαμβάνει αποφάσεις για συναλλαγές επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, με βάση τις εν λόγω πληροφορίες. Σε μια τέτοια περίπτωση, ο συμμετέχων στην αγορά παρέχει χωρίς καθυστέρηση τις εν λόγω πληροφορίες, μαζί με αιτιολόγηση όσον αφορά την καθυστέρηση της δημοσιοποίησης των πληροφοριών, στον Οργανισμό και στην αρμόδια εθνική ρυθμιστική αρχή. Η απόφαση για την καθυστέρηση είναι του συμμετέχοντα και το επιτρεπτό ή μη της καθυστέρησης κρίνεται εκ των υστέρων.

3. Εξαίρεση από την υποχρέωση δημοσίευσης

Οι συμμετέχοντες στην αγορά διατηρούν τη δυνατότητα να καθυστερούν την αποκάλυψη πληροφοριών που σχετίζονται με την προστασία υποδομών ζωτικής σημασίας⁵³, και σχετικά με την αξιολόγηση της ανάγκης βελτίωσης της προστασίας τους, εάν αυτές είναι διαβαθμισμένες στη χώρα τους. Ως «υποδομές ζωτικής σημασίας», σύμφωνα με την Οδηγία 2008/114/EK του Συμβουλίου νοούνται τα περιουσιακά στοιχεία, συστήματα ή μέρη αυτών που βρίσκονται εντός των κρατών μελών και τα οποία είναι ουσιώδη για τη διατήρηση των λειτουργιών ζωτικής σημασίας της κοινωνίας, της υγείας, της ασφάλειας, της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των μελών της, και των οποίων η διακοπή λειτουργίας ή η καταστροφή θα είχε σημαντικό αντίκτυπο για ένα κράτος μέλος, ως αποτέλεσμα της αδυναμίας διατήρησης των λειτουργιών αυτών. Αντιστοίχως, ως «ευαίσθητες πληροφορίες σχετικά με την προστασία υποδομών ζωτικής σημασίας» νοούνται στοιχεία που αφορούν υποδομές ζωτικής σημασίας, τα οποία σε περίπτωση αποκάλυψής τους θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση ενεργειών με σκοπό τη διακοπή λειτουργίας ή την καταστροφή εγκαταστάσεων υποδομών ζωτικής σημασίας. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η εξαίρεση δεν ισχύει για

⁵³ μ , 8 μ 2 2008,) μ 2008/114/ μ

όλες τις εμπιστευτικές πληροφορίες που αφορούν υποδομές ζωτικής σημασίας αλλά μόνο για τις ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν αυτές.

Στο επόμενο κεφάλαιο, θα εξεταστεί η άλλη μορφή κατάχρησης αγοράς, η χειραγώγηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Απαγόρευση χειραγώγησης της αγοράς

Στο άρθρο 2 παράγραφος 2 του Κανονισμού διακρίνονται τέσσερα είδη χειραγώγησης αγοράς και συγκεκριμένα:

1. ψευδείς ή παραπλανητικές συναλλαγές (false/misleading transactions)
2. τεχνητή διαμόρφωση τιμών (price positioning)
3. συναλλαγές με μεθοδεύσεις ή παραπλανήσεις ή τεχνάσματα (transactions involving fictitious devices/deception)
4. διάδοση ψευδών και παραπλανητικών πληροφοριών (dissemination of false and misleading information)

Ειδικότερα, ως χειραγώγηση αγοράς ορίζεται:

α) η πραγματοποίηση συναλλαγών ή η έκδοση εντολών διαπραγμάτευσης επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής:

i) με τις οποίες δίδονται ή είναι πιθανό να δοθούν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή ενεργειακών προϊόντων χονδρικής·

ii) με τις οποίες πρόσωπο ή περισσότερα πρόσωπα που ενεργούν από κοινού διαμορφώνουν ή επιδιώκουν να διαμορφώσουν την τιμή ενός ή περισσότερων ενεργειακών προϊόντων χονδρικής σε τεχνητό επίπεδο, εκτός εάν το πρόσωπο που πραγματοποίησε τις συναλλαγές ή ήταν ο εντολοδότης της διαπραγμάτευσης, αποδεικνύει ότι η ενέργειά του αυτή υπαγορεύθηκε από έννομους λόγους και ότι οι εν

λόγω συναλλαγές ή εντολές διαπραγμάτευσης συνάδουν με τις αποδεκτές πρακτικές στην οικεία χονδρική αγορά ενέργειας· ή

iii) κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται ή επιχειρείται να χρησιμοποιηθούν εικονικές μεθοδεύσεις ή κάθε άλλη μορφή παραπλάνησης ή τέχνασμα που δίνει ή ενδέχεται να δίνει ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής· ή

β) η διάδοση από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο, πληροφοριών οι οποίες δίνουν ή είναι πιθανόν να δώσουν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης φημών ή παραπλανητικών ειδήσεων, εφόσον ο διαδίδων τις πληροφορίες γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι ήταν ψευδείς ή παραπλανητικές.

Όταν διαδίδονται πληροφορίες στο πλαίσιο της δημοσιογραφίας ή της καλλιτεχνικής έκφρασης, η διάδοση αυτή των πληροφοριών κρίνεται με γνώμονα τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία του τύπου σε άλλα μέσα ενημέρωσης, εκτός εάν:

- i) τα πρόσωπα αυτά αντλούν, άμεσα ή έμμεσα, όφελος ή κέρδη από τη διάδοση των εν λόγω πληροφοριών· ή
- ii) η αποκάλυψη ή η διάδοση γίνεται με πρόθεση παραπλάνησης της αγοράς όσον αφορά την προσφορά, ζήτηση και τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής,

Στο άρθρο 2 §3 ορίζεται η **απόπειρα χειραγώγησης** ως εξής:

α) η πραγματοποίηση συναλλαγών ή η έκδοση εντολών διαπραγμάτευσης ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που αφορά ενεργειακά προϊόντα χονδρικής, με σκοπό:

- i) να δοθούν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή ενεργειακών προϊόντων χονδρικής·

ii) να διαμορφωθεί η τιμή ενός ή περισσότερων ενεργειακών προϊόντων χονδρικής σε τεχνητό επίπεδο, εκτός εάν το πρόσωπο που διεκπεραίωσε τις συναλλαγές ή ήταν ο εντολοδότης της διαπραγμάτευσης, αποδεικνύει ότι η ενέργειά του αυτή υπαγορεύθηκε από έννομους λόγους και ότι οι εν λόγω συναλλαγές ή εντολή διαπραγμάτευσης συνάδουν με τις αποδεκτές πρακτικές στην οικεία χονδρική αγορά ενέργειας· ή

iii) να χρησιμοποιηθούν εικονικές μεθοδεύσεις ή κάθε άλλη μορφή παραπλάνησης ή τέχνασμα που δίνει ή ενδέχεται να δίνει ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής· ή

β) η διάδοση πληροφοριών με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου, ή με οιοδήποτε άλλο μέσο, με την πρόθεση να δοθούν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής·

Σημειώνεται εκ προοιμίου και θα εξεταστεί στο οικείο κεφάλαιο ότι το επιχείρημα των αποδεκτών πρακτικών της αγοράς μπορεί να προβληθεί μόνο για την τεχνητή διαμόρφωση τιμών (price positioning) και την απόπειρα αυτής - άρθρα 2§2 ii και 3§2 ii του Κανονισμού.

Αναλυτικότερα, η χειραγώγηση των χονδρικών αγορών ενέργειας συνεπάγεται ότι ορισμένα πρόσωπα αναλαμβάνουν δράσεις οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα να διαμορφώνονται τεχνητά επίπεδα τιμών, που δεν δικαιολογούνται από τις δυνάμεις προσφοράς και ζήτησης της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της πραγματικής διαθεσιμότητας, της παραγωγής, της χωρητικότητας αποθήκευσης, της δυναμικότητας μεταφοράς και της ζήτησης. Χειραγώγηση της αγοράς συνιστά: η ανάθεση και απόσυρση ψευδών εντολών, η διάδοση ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών ή φημών μέσω των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου, ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, η σκόπιμη παροχή ψευδών πληροφοριών σε επιχειρήσεις που εκπονούν αξιολογήσεις τιμών ή εκθέσεις για τις αγορές, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την παραπλάνηση των

συμμετεχόντων στην αγορά που ενεργούν βάσει των εν λόγω αξιολογήσεων τιμών ή εκθέσεων για τις αγορές, και η σκόπιμη δημιουργία της εντύπωσης ότι η διαθέσιμη δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής ή φυσικού αερίου ή η διαθέσιμη δυναμικότητα μεταφοράς διαφέρει από την αντίστοιχη δυναμικότητα που είναι διαθέσιμη από τεχνικής άποψης, στις περιπτώσεις που οι πληροφορίες αυτές επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν την τιμή των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής. Η χειραγώγηση και οι συνέπειές της μπορεί να εμφανίζονται και πέραν των συνόρων, ανάμεσα στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και στις χρηματοπιστωτικές αγορές και στις αγορές βασικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των αγορών δικαιωμάτων εκπομπών.

Για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της χειραγώγησης, δίνονται παραδείγματα στην αιτιολογία 14 του Κανονισμού. Παραδείγματα χειραγώγησης της αγοράς ή απόπειρας χειραγώγησης της αγοράς συνιστούν η συμπεριφορά, από ένα πρόσωπο ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν συντονισμένα, η οποία οδηγεί στην εξασφάλιση καθοριστικής θέσης επί της προσφοράς ή της ζήτησης ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής, το οποίο έχει ή θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα τον άμεσο ή έμμεσο τεχνητό προσδιορισμό των τιμών ή άλλων μη κανονικών όρων συναλλαγής, και η προσφορά, αγορά ή πώληση ενεργειακών προϊόντων χονδρικής με στόχο, πρόθεση ή αποτέλεσμα να παραπλανούνται οι συμμετέχοντες στην αγορά που ενεργούν βάσει των τιμών αναφοράς. Ωστόσο, αποδεκτές πρακτικές της αγοράς⁵⁴ για τις πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς θα μπορούσαν να αποτελέσουν έννομο τρόπο για να εξασφαλίζουν οι συμμετέχοντες στην αγορά ευνοϊκή τιμή για κάποιο ενεργειακό προϊόν χονδρικής. Η έννοια των αποδεκτών πρακτικών θα εξετασθεί στο οικείο κεφάλαιο.

54

1 μ 5 μ
μ , 28 2003/6/
2003.

Παραδείγματα πρακτικών που ενδέχεται να αποτελούν χειραγώγηση αγοράς

Παρακάτω παρατίθενται κάποια παραδείγματα πρακτικών που μπορούμε να συναντήσουμε στις χονδρεμπορικές αγορές ενέργειας και αποτελούν πρακτικές χειραγώγησης της αγοράς ή απόπειρες αυτού.

1. Συναλλαγές κατατείνουσες σε ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις⁵⁵

Στην πρώτη κατηγορία χειραγώγησης με συναλλακτικές πράξεις εντάσσονται συναλλαγές ή εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών, με τις οποίες δίνονται ή είναι πιθανόν να δοθούν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις για την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή του ενεργειακού προϊόντος χονδρικής ή με τις οποίες διαμορφώνεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ενεργούν από κοινού η τιμή ενός ή περισσότερων ενεργειακών προϊόντων χονδρικής σε μη κανονικό ή τεχνητό επίπεδο.

- i) Συναλλαγές άνευ οικονομικού αποτελέσματος / «γυρίσματα» (wash sales): Αυτή είναι η πρακτική διενέργειας συναλλαγών για την πώληση ή αγορά ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής, κατά τις οποίες οι διενεργηθείσες συναλλαγές δεν κατατείνουν σε πραγματική μεταβολή των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων επί των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής που είναι αντικείμενα της συναλλαγής, ήτοι δεν επιφέρουν κανένα οικονομικό-μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, πχ. όταν έχουμε σύγχυση των ιδιοτήτων του αγοραστή και του πωλητή. Η περίπτωση αυτή συντρέχει όταν δεν υπάρχει καμία αλλαγή όσον αφορά τον πραγματικό δικαιούχο των συναλλαγών ή δεν αναλαμβάνει κάποιο μέρος τον κίνδυνο της αγοράς (market risk) ή η συναλλαγή γίνεται μεταξύ μερών που δρουν σε συνεννόηση ή συμπαιγνία.
- ii) Συναλλαγές που περιλαμβάνουν μη προσήκουσες προσυμφωνίες (improper matched orders): Πρόκειται για τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες τόσο οι εντολές αγοράς όσο

⁵⁵

μ
, 2008 . 243 239.

και οι εντολές πώλησης ενός ενεργειακού προϊόντος χονδρικής εισάγονται ταυτόχρονα στην ίδια τιμή και στον ίδιο όγκο από διαφορετικά μέρη μεν, τα οποία όμως συνεργούν.

iii) Υποβολή εντολών για τις οποίες δεν υπάρχει πραγματική πρόθεση να εκτελεστούν: Πρόκειται για την περίπτωση που κάποιος καταχωρεί εντολές, ειδικά σε ηλεκτρονικά συστήματα συναλλαγών, οι οποίες είναι χαμηλότερες/υψηλότερες από την προηγούμενη προσφορά κάποιου άλλου συμμετέχοντα στην αγορά. Η πραγματική πρόθεση δεν είναι να εκτελεστούν οι εντολές αυτές αλλά να δοθεί η εντύπωση ότι υπάρχει ζήτηση ή προσφορά του ενεργειακού προϊόντος σε αυτή την τιμή. Οι εντολές αποσύρονται πριν εκτελεστούν. Παραλλαγή αυτής της πρακτικής είναι η υποβολή μικρότερων εντολών για τον ίδιο λόγο αποδεχόμενος το ενδεχόμενο να μην προλάβουν να αποσυρθούν πριν την εκτέλεσή τους.

2. Συναλλαγές κατατείνουσες σε εξασφάλιση μη κανονικών ή τεχνητών τιμών⁵⁶

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται παραδείγματα στα οποία με το συναλλακτικό ενδιαφέρον που εκφράζεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα διαμορφώνεται η τιμή ενός ή περισσότερων ενεργειακών προϊόντων χονδρικής σε μη κανονικό ή τεχνητό επίπεδο. Ουσιώδη στοιχεία αποτελούν εν προκειμένω η εκδήλωση συναλλακτικού ενδιαφέροντος σε ενεργειακό προϊόν χονδρικής είτε μεμονωμένα από ένα άτομο είτε με τη σύμπραξη περισσότερων ατόμων που ενεργούν από κοινού, η οποία επιφέρει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση των τιμών σε τεχνητό ή μη κανονικό επίπεδο⁵⁷.

Εδώ, σε αντίθεση με την προηγούμενη κατηγορία, δεν δημιουργούνται παραπλανητικές ενδείξεις αναφορικά με τις τιμές των ενεργειακών προϊόντων χονδρικής, αλλά προκύπτει μία ορισμένη συναλλακτική

⁵⁶ 1245/2005, μ μ 2005, , 1591, 1964/2008,

⁵⁷ μ μ , 496/2010, μ μ μ 2010, . 682 -684

κατάσταση που εξασφαλίζει τη διαμόρφωση των τιμών των αντίστοιχων ενεργειακών προϊόντων χονδρικής σε επίπεδα πέραν των κανονικών τιμών της αγοράς. Κρίσιμο στοιχείο αποτελεί ο βαθμός στον οποίο καταλείπεται στο μέσο συμμετέχοντα το περιθώριο να καθορίσει ελεύθερα τους όρους της συναλλαγής του. Επί της ουσίας, η χειραγώγηση αγοράς αυτής της μορφής σε μεγάλο βαθμό συνίσταται στη δημιουργία μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών συναλλακτικών καταστάσεων που παρεμποδίζουν ή περιορίζουν καταχρηστικά την ελεύθερη διεξαγωγή των συναλλαγών.

- i) **Συναλλαγές που επηρεάζουν την τιμή κλεισίματος (marking the close):** Πρόκειται για συναλλαγές που διενεργούνται κατά την περίοδο υπολογισμού της τιμής κλεισίματος του σχετικού ενεργειακού προϊόντος, πχ. δύο συμμετέχοντες προβαίνουν σε αγοραπωλησίες κατά την περίοδο που υπολογίζεται η τιμή κλεισίματος αυτών, σε τιμές που προκαλούν τεχνητή άνοδο των τιμών των μετοχών, προκαλώντας τον αντίστοιχο επηρεασμό της τιμής κλεισίματος και την παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού.

- ii) **Εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά:** Πρόκειται για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η εξασφάλιση των τιμών ενός ενεργειακού προϊόντος σε μη κανονικά ή τεχνητά επίπεδα επιτυγχάνεται μέσω της εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης σε σχέση με το προϊόν αυτό. Είναι η συμπεριφορά από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν συντονισμένα, η οποία οδηγεί στην εξασφάλιση δεσπόζουσας θέσης επί της προσφοράς ή της ζήτησης ενός ενεργειακού προϊόντος, με αποτέλεσμα τον άμεσο ή έμμεσο τεχνητό προσδιορισμό της τιμής αγοράς ή της τιμής πώλησης ή τη δημιουργία αθέμιτων συνθηκών στις συναλλαγές⁵⁸. Η περίπτωση αυτή είναι γνωστή και ως «market cornering», πχ. ένας συμμετέχων ή ομάδα συμμετεχόντων, η οποία έχει δεσπόζουσα θέση σε ενεργειακό προϊόν και οικονομικά συμφέροντα από παράγωγα αυτού, προκαλεί τεχνητή άνοδο ή

⁵⁸

πτώση στην τιμή του προϊόντος κατά τη λήξη του παραγώγου ως προς το οποίο διατηρεί θέσεις αγοράς ή πώλησης και επιτυγχάνει την αντίστοιχη άνοδο ή πτώση στην τιμή λήξης του παραγώγου, αποκομίζοντας με αυτόν τον τρόπο το σχετικό όφελος. Ομοίως με τον ίδιο τρόπο μπορεί ο επηρεασμός να αφορά τις τιμές σε ενεργειακό προϊόν ή παράγωγο αυτού, στο οποίο δεν έχει ο ίδιος συμφέρον αλλά να επηρεάζει την τιμή που οι λοιποί συμμετέχοντες πρέπει να αγοράσουν/πωλήσουν το προϊόν/παράγωγο αυτού.

- iii) **Εκμετάλλευση άλλων συναλλακτικών συνθηκών:** Συμμετέχοντες οι οποίοι προσφέρουν προϊόντα, των οποίων η διαθεσιμότητα στην αγορά είναι χαμηλή, προκαλούν τεχνητή άνοδο στις τιμές τους, εκμεταλλευόμενοι τις συναλλακτικές ανάγκες των λοιπών συμμετεχόντων για αγορά των προϊόντων αυτών προς το σκοπό κάλυψης υποχρεώσεων τους για παράδοση που προκύπτουν από θέσεις πώλησης σε παράγωγο επ' αυτού. Πρόκειται για το λεγόμενο «squeeze out».
- iv) **Χειραγώγηση μέσω άλλης αγοράς:** Η συμπεριφορά κατά την οποία ένας συμμετέχων ενεργεί σε μία αγορά ώστε να καθορίσει τις τιμές τεχνητά με σκοπό να επηρεάσει τις τιμές του ίδιου ή σχετικού προϊόντος σε μία άλλη αγορά. Για παράδειγμα η χειραγώγηση της τιμής του ενεργειακού προϊόντος για να επηρεάσει το παράγωγο αυτού.
- v) **Ενέργειες μέσω των οποίων οι τιμές διαμορφώνονται σε επίπεδο μη δικαιολογημένο από τις δυνάμεις της αγοράς, την προσφορά και την ζήτηση, την διαθεσιμότητα παραγωγής, αποθήκευσης ή μεταφοράς (φυσική παρακράτηση):** Αυτή είναι η πρακτική κατά την οποία οι συμμετέχοντες αποφασίζουν να μην προσφέρουν όλη τη διαθέσιμη παραγωγή για παράδειγμα, χωρίς αιτία, και με σκοπό να ανεβάσουν τις τιμές σε υψηλά επίπεδα πχ.

να μην προσφέρεται στην αγορά μία μονάδα παραγωγής με οριακό κόστος μικρότερο από τις διαμορφούμενες τιμές (spot prices), το να γίνεται υποχρησιμοποίηση των υποδομών, της δυνατότητας διασύνδεσης και μεταφοράς με αποτέλεσμα να διαμορφώνονται αφύσικα υψηλές τιμές.

3. Συναλλαγές που συνδέονται με παραπλανητικές μεθοδεύσεις ή άλλα τεχνάσματα

Βασικό στοιχείο συνιστά εδώ η ύπαρξη παραπλανητικής μεθόδευσης ή τεχνάσματος που δύναται να δημιουργήσει παραπλανητική εντύπωση σε σχέση με το ενεργειακό προϊόν το οποίο είναι διαπραγματεύσιμο στην αγορά. Αξιολογικό κριτήριο θα αποτελέσει και σε αυτήν την περίπτωση το κριτήριο του μέσου συνετού συμμετέχοντα στην αγορά. Θα πρέπει δηλαδή να εξετασθεί εάν για έναν συνετό συμμετέχοντα η μεθόδευση ή το τέχνασμα που μετέρχεται ο χειραγωγός δύναται να δημιουργήσει παραπλανητική εντύπωση σε σχέση με τους όρους της συναλλαγής. Απαραίτητη προϋπόθεση συνιστά επίσης η χρήση της παραπλανητικής μεθόδευσης ή του τεχνάσματος με τη διενέργεια συναλλακτικής πράξης. Θα πρέπει δηλαδή ο χειραγωγός να διενεργεί πράξη εκμεταλλευόμενος μία συναλλακτική κατάσταση που διαμορφώθηκε βάσει της παραπλανητικής μεθόδευσης ή του τεχνάσματος που χρησιμοποίησε. Ενδείξεις χειραγώγησης αυτής της μορφής αποτελούν σύμφωνα με τους οικείους κανόνες της οι εξής :

- i) Διάδοση ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών από τα ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου (scalping): Πριν ή μετά τις δοθείσες εντολές ή τις διενεργηθείσες συναλλαγές από πρόσωπα, διαδίδονται ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες από τα ίδια αυτά πρόσωπα ή από άλλα που συνδέονται με αυτά με σκοπό την διαμόρφωση των τιμών σε επίπεδα που ωφελούν το πρόσωπο που διαδίδει τις πληροφορίες.
- ii) «Pump and dump»: Η αγορά σημαντικής ποσότητας ενός προϊόντος και η συνέχιση της αγοραστικής δραστηριότητας

και/ή διάδοση παραπλανητικών θετικών πληροφοριών σχετικά με το ενεργειακό προϊόν με σκοπό την αύξηση της τιμής του ενεργειακού προϊόντος. Όταν η τιμή βρίσκεται σε τεχνητά υψηλό επίπεδο, η θετική θέση ρευστοποιείται.

- iii) **Κυκλικές συναλλαγές:** Η διαδικασία κατά την οποία δίνεται εντολή πώλησης από συμμετέχοντα ενώ είναι σε γνώση ότι την ίδια στιγμή δίνεται αντισταθμιστική εντολή αγοράς. Αυτή η πρακτική είναι παράνομη γιατί αποκλείει τον ανταγωνισμό.
- iv) **Προσυμφωνημένες συναλλαγές:** Το να διαπραγματεύονται δύο μεσάζοντες ο ένας με τον άλλο σε τιμές οι οποίες έχουν προσυμφωνηθεί. Στοχεύει στο να αποκλειστούν οι άλλοι μεσάζοντες από την αγορά ή να έχουν κάποιο φορολογικό όφελος ή και τα δύο.

4. Χειραγώγηση με διάδοση ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών⁵⁹

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, η χειραγώγηση της αγοράς μπορεί να λάβει και τη μορφή της διάδοσης πληροφοριών, η οποία συνιστά επί της ουσίας πράξη έμμεσης και όχι άμεσης επενέργειας στα δεδομένα της αγοράς. Ως χειραγώγηση αυτής της μορφής ορίζεται η διάδοση δια των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο πληροφοριών, οι οποίες δίνουν ή είναι πιθανόν να δώσουν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την αγορά ή φημών ή παραπλανητικών ειδήσεων, εάν ο διαδίδων γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι οι πληροφορίες, οι φήμες ή οι ειδήσεις αυτές ήταν ψευδείς ή παραπλανητικές⁶⁰. Για να συντρέχει αυτή η περίπτωση δεν χρειάζεται ο χειραγωγός να έχει πραγματοποιήσει και ο ίδιος σχετική συναλλαγή. Επίσης μπορεί να συνίσταται στην απόκρυψη κάποιας πληροφορίας η οποία θα είχε σημαντική επιρροή στη διαμόρφωση της τιμής και θα έπρεπε να γνωστοποιηθεί, συμπεριφορά που αποτελεί και παράλειψη δημοσίευσης εμπιστευτικών πληροφοριών.

⁵⁹ μ μ μ . 263 . 239-240

⁶⁰ μ μ μ 7 . 2 . 3340/2005.

- i) **Διασπορά ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών μέσω των ΜΜΕ:** Περιλαμβάνει συμπεριφορές με τις οποίες αναρτώνται στο διαδίκτυο ή μέσω της έκδοσης δελτίου τύπου τα οποία περιέχουν ψευδείς ή παραπλανητικές δηλώσεις σχετικά με ένα ενεργειακό προϊόν το οποίο είναι διαπραγματεύσιμο σε οργανωμένη αγορά. Το πρόσωπο το οποίο διαδίδει τις πληροφορίες γνωρίζει ή οφείλει να γνωρίζει την αναλήθεια αυτών και ο σκοπός του είναι η δημιουργία παραπλανητικών ή ψευδών εντυπώσεων. Για τον λόγο αυτό, η διάδοση τέτοιων πληροφοριών μέσω ενός αξιόπιστου και αναγνωρισμένου διαύλου πληροφόρησης είναι ιδιαίτερα σοβαρή παραβίαση γιατί διαταράσσει την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων στην εμπιστοσύνη που έχουν σε αυτούς τους διαύλους.
- ii) **Άλλες περιπτώσεις δημιουργίας ψευδών ή παραπλανητικών εντυπώσεων:** Αφορά περιπτώσεις κατά τις οποίες η δημιουργία εντυπώσεων γίνεται όχι μέσω των ΜΜΕ αλλά με άλλους τρόπους. Για παράδειγμα η μεταφορά/παρακράτηση των φυσικών αποθεμάτων του προϊόντος ώστε να δημιουργηθεί εσφαλμένη εντύπωση σε σχέση με την προσφορά ή τη ζήτηση του προϊόντος.

Με το κεφάλαιο αυτό, ολοκληρώθηκε η παράθεση των απαγορεύσεων και υποχρεώσεων που προβλέπονται για τους συμμετέχοντες στην αγορά. Για ορισμένα πρόσωπα, για αυτούς που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνουν συναλλαγές, ο Κανονισμός προβλέπει αυξημένες υποχρεώσεις, οι οποίες θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤ' ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΝΟΥΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Εισαγωγή

Σύμφωνα με την εισαγωγική έκθεση του Κανονισμού, για την αποτελεσματική παρακολούθηση της αγοράς, χρειάζεται τακτική και έγκαιρη πρόσβαση στις καταγραφές των συναλλαγών καθώς και πρόσβαση σε στοιχεία σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης, κατανάλωσης ή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου. Επομένως, για την επίτευξη του στόχου αυτού θα πρέπει να υποχρεωθούν οι συμμετέχοντες στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, των προμηθευτών, των εμπόρων, των παραγωγών, των μεσιτών και των μεγάλων χρηστών που διαπραγματεύονται ενεργειακά προϊόντα χονδρικής, να παρέχουν τις εν λόγω πληροφορίες στον Οργανισμό.

Μεγάλος όγκος συναλλαγών στις χονδρικές αγορές ενέργειας διεκπεραιώνεται μέσω των προσώπων που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνουν συναλλαγές επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής (Persons Professionally Arranging Transactions - PPATs). Οι επιχειρήσεις που διεκπεραιώνουν συναλλαγές επί ενεργειακών προϊόντων χονδρεμπορικής ως μεσολαβούντες επιβάλλεται να διατηρούν μηχανισμούς και διαδικασίες εντοπισμού πιθανών παραβιάσεων από τα πρόσωπα που διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζουν ότι το προσωπικό τους είναι υπεύθυνο και ικανό να διαχειρίζεται τον κίνδυνο χειραγώγησης της αγοράς και ότι έχει πρόσβαση σε επαρκή κατάρτιση ώστε να εντοπίζει τις δυνητικά ύποπτες συναλλαγές. Απαιτείται άμεση ενημέρωση της εθνικής ρυθμιστικής αρχής από τα πρόσωπα που διεκπεραιώνουν συναλλαγές όταν υποπτεύονται

ότι κάποια συναλλαγή ενδεχομένως παραβιάζει τις απαγορεύσεις εκμετάλλευσης εμπιστευτικών πληροφοριών (insider trading) ή/και χειραγώγησης της αγοράς (market manipulation).

Η πρόβλεψη του άρθρου 15 του Κανονισμού

Στο πλαίσιο αυτό, τα άρθρο 15 του Κανονισμού θεσπίζει ειδική υποχρέωση για τα πρόσωπα που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνουν συναλλαγές επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής να ειδοποιούν, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, την εθνική ρυθμιστική αρχή, όταν εύλογα υποπτεύονται ότι συναλλαγή ενδέχεται να παραβιάζει τα άρθρα 3 ή 5 του Κανονισμού. Επίσης ορίζει ότι τα πρόσωπα που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνουν συναλλαγές επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής καθιερώνουν και διατηρούν αποτελεσματικούς μηχανισμούς και διαδικασίες ώστε να εντοπίζονται παραβιάσεις των άρθρων 3 ή 5. Η λογική που υποκρύπτεται πίσω από την θέσπιση ειδικής υποχρέωσης των προσώπων αυτών να αναφέρουν τις ύποπτες κατά την κρίση τους συναλλαγές είναι ότι ο όγκος των συναλλαγών που γίνεται μέσω αυτών τους επιτρέπει να έχουν εξαιρετική γνώση της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται οι πελάτες τους.

Τα υπόχρεα πρόσωπα

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Κανονισμού (19) «όταν ένας συμμετέχων στην αγορά ή ένας τρίτος που ενεργεί για λογαριασμό του, ένα σύστημα αναφοράς συναλλαγών, μια οργανωμένη αγορά, ένα σύστημα αντιστοίχισης των εντολών ή κάποιο άλλο πρόσωπο που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνει συναλλαγές, εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του σχετικά με την αναφορά πληροφοριών στην αρμόδια αρχή σύμφωνα με την οδηγία 2004/39/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (8) ή την εφαρμοστέα ενωσιακή νομοθεσία σχετικά με τις συναλλαγές παραγώγων, τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών, θα πρέπει να θεωρείται ότι έχει εκπληρωθεί η υποχρέωσή του

για αναφορά πληροφοριών δυνάμει του παρόντος κανονισμού, αλλά μόνο στον βαθμό που έχουν αναφερθεί όλες οι αναγκαίες πληροφορίες που απαιτούνται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.»

Η παραπάνω αναφορά της αιτιολογικής έκθεσης στην Οδηγία 2004/39/EK (MiFID) μας οδηγεί στο να αναζητήσουμε στο χώρο του δικαίου της Κεφαλαιαγοράς των ορισμό των υπόχρεων προσώπων, ήτοι των ορισμό των προσώπων που διεκπεραιώνουν συναλλαγές. Για να θεωρηθεί ότι ένα πρόσωπο είναι υπόχρεο πρέπει να πληρούνται τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Πρόσωπο:** εννοείται είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα
2. **Κατ' επάγγελμα:** Νομολογιακά⁶¹ έχει ερμηνευθεί ως η ενασχόληση σε μία συγκεκριμένη δραστηριότητα ως μέρος της κανονικής και τακτικών αμειβόμενης απασχόλησης κάποιου προσώπου
3. **Διεκπεραίωση συναλλαγών:** είναι η δραστηριότητα η οποία αποσκοπεί
 - στο να επιτρέπουν ή να βοηθούν τρίτους (αγοραστή ή πωλητή) με τρόπο που άμεσα διενεργείται συγκεκριμένη συναλλαγή χονδρεμπορικής αγοράς ενέργειας (δηλ. έχει το άμεσο αποτέλεσμα ότι η συναλλαγή ολοκληρώνεται)
 - στο να παρέχουν πρόσβαση σε μία διευκόλυνση (μέσο, εγκατάσταση) που εξυπηρετεί την πραγματοποίηση συναλλαγών από τρίτα μέρη στην ενεργειακά προϊόντα χονδρικής (ως αγοραστές ή πωλητές). Η απλή παροχή των μέσων με τα οποία τα μέρη μιας συναλλαγής (ή πιθανής συναλλαγής) είναι σε θέση να επικοινωνούν μεταξύ τους εξαιρούνται από τον ορισμό αυτό⁶².

⁶¹

Υπόθεση C-49/07, Μοτοσυκλετιστική Ομοσπονδία Ελλάδος ΝΠΙΔ (ΜΟΤΟΕ) Κατά Ελληνικού Δημοσίου, διαθέσιμη
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=67060&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1097629>

Υπόθεση C-270/03, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, διαθέσιμη
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=58353&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1098798>

Υπόθεση C-60/90, Polysar, διαθέσιμη
<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=97091&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1100245>

⁶²

services. μ , , e-mail

Από τα ανωτέρω οδηγούμαστε στις εξής επισημάνσεις:

- Το βασικό χαρακτηριστικό των προσώπων αυτών είναι ο διαμεσολαβητικός τους ρόλος είτε στο όνομα τους είτε ως πράκτορες. Η νομική τους μορφή, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το είδος της αγοράς στο οποίο δραστηριοποιούνται, το είδος του σχετικού ενεργειακού προϊόντος ή ο αριθμός των μερών που εκπροσωπεί δεν παίζει κανένα ρόλο ώστε να χαρακτηριστεί ένα πρόσωπο υπόχρεο ή όχι
- Ο Κανονισμός προβλέπει διαφορετικές υποχρεώσεις για τα υπόχρεα πρόσωπα (πρόσωπα που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνουν συναλλαγές επί ενεργειακών προϊόντων χονδρικής) και για τους συμμετέχοντες στην αγορά. Ο συμμετέχων στην αγορά διενεργεί συναλλαγές ενώ τα υπόχρεα πρόσωπα διεκπεραιώνουν συναλλαγές. Ενδέχεται το ίδιο πρόσωπο σε άλλη συναλλαγή να λειτουργεί ως συμμετέχων στην αγορά και σε άλλη συναλλαγή ως πρόσωπο που κατ' επάγγελμα διεκπεραιώνει συναλλαγές.
 - Η διεκπεραίωση μπορεί να αφορά όλα τα στάδια της εμπορικής συναλλαγής ή να αφορά μόνο μέρος της εμπορικής συναλλαγής.

Η υποχρέωση ειδοποίησης για ενδεχόμενες παραβιάσεις και καθιέρωσης αποτελεσματικών μηχανισμών

Τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να αναφέρουν στις αρχές επαρκή στοιχεία ώστε οι τελευταίες να είναι σε θέση να εκτιμήσουν την υπόθεση. Πρέπει να αναφέρουν τα στοιχεία των συμμετεχόντων στην αγορά, να προσδιορίζουν χρονικά την παραβίαση, τις αγορές που επηρεάζονται καθώς και κάθε λεπτομέρεια σχετικά με τις συναλλαγές/εντολές/συμπεριφορές που συντέλεσαν στην παραβίαση. Η ειδοποίηση πρέπει να γίνεται στις εθνικές αρχές των κρατών. Δεδομένης της ενοποίησης των αγορών ενέργειας, πρέπει να δεχθούμε ότι η υποχρέωση ειδοποίησης αφορά και την εθνική αρχή του κράτους στην οποία λαμβάνει χώρα η παράδοση των ενεργειακών προϊόντων⁶³ αλλά και της χώρας στην οποία ο συμμετέχων στην αγορά έχει

⁶³

μ μ ,
μ μ .

εγγραφεί. Η ειδοποίηση πρέπει να γίνει χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση. Η έκφραση χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση είναι συναρτημένη με την ύπαρξη εύλογης υποψίας για ενδεχόμενη παραβίαση του Κανονισμού. Ο χρόνος της ειδοποίησης είναι καθοριστικός ώστε να έχει η εθνική αρχή τη δυνατότητα να συλλέξει στοιχεία σχετικά με την ενδεχόμενη παραβίαση.

Τέλος, το άρθρο 15 θεσπίζει περαιτέρω υποχρέωση των προσώπων αυτών να λειτουργούν και προληπτικά, δηλαδή να ελέγχουν την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται. Οφείλουν να καθιερώνουν και διατηρούν αποτελεσματικούς μηχανισμούς και διαδικασίες ώστε να εντοπίζονται παραβιάσεις. Ενδεικτικά, για να διασφαλιστεί αυτό, τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει:

- Να εξασφαλίζουν ότι δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ του εποπτικού ρόλου των υπόχρεων προσώπων και των συμμετεχόντων στην αγορά. Για παράδειγμα το υπόχρεο πρόσωπο μπορεί να μην θέλει να αναφέρει μια ενδεχόμενη παραβίαση προς το σκοπό της διατήρησης καλών εμπορικών ή επαγγελματικών σχέσεων με τους συμμετέχοντες στην αγορά.
- Κατάλληλη οργάνωση της εποπτικής δραστηριότητας ώστε να είναι ικανό το υπόχρεο πρόσωπο να εντοπίζει την κατάχρηση της αγοράς. Αυτό προϋποθέτει επάρκεια των πόρων (ανθρώπινο δυναμικό, αναλυτικά εργαλεία, επάρκεια πληροφοριών), πολιτική ανθρώπινου δυναμικού που να διασφαλίζει την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα των προσώπων που είναι επιφορτισμένα με την εποπτεία της αγοράς, αποκλειστική ενασχόληση των ατόμων που αναλαμβάνουν την εποπτεία της αγοράς με αυτό και κατάλληλα μέτρα διαχωρισμού (πχ. Chinese walls), επαρκή ανταλλαγή πληροφοριών με τα πρόσωπα που έχουν τον αντίστοιχο εποπτικό ρόλο σε άλλα υπόχρεα πρόσωπα και εξασφάλιση της εμπιστευτικότητας.
- Καθιέρωση συγκεκριμένων διαδικασιών και διατήρηση αρχείου στο οποίο να μπορούν να ανατρέξουν τα φορτισμένα με την εποπτεία πρόσωπα.

Κατά παρέκκλιση σε όσα μέχρι και αυτό το κεφάλαιο έχουν αναφερθεί, ενδέχεται συμπεριφορές ή πρακτικές των συμμετεχόντων στην αγορά να μην αποτελούν παράβαση του Κανονισμού καθώς συνιστούν αποδεκτές πρακτικές της αγοράς, και εξετάζονται στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Εισαγωγή και ορισμός Αποδεκτών Πρακτικών Αγοράς (ΑΠΑ)

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 27 του Κανονισμού θα πρέπει ο Οργανισμός να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές στις οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίζεται, μεταξύ άλλων, και το θέμα των αποδεκτών πρακτικών της αγοράς.

Η έννοια των αποδεκτών πρακτικών αγοράς (Accepted Market Practices), ορίζεται στην ως ξεχωριστή έννοια στην Οδηγία 2003/6/ΕΚ για την κατάχρηση αγοράς (Market Abuse Directive, MAD), στο άρθρο 1 παρ. 5. Για τους σκοπούς της Οδηγίας αυτής, θεωρούνται εκείνες οι πρακτικές «οι οποίες αναμένονται ευλόγως σε μία ή περισσότερες χρηματοπιστωτικές αγορές και είναι αποδεκτές από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που εγκρίνονται από την Επιτροπή, βάσει της διαδικασίας η οποία ορίζεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2». Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές, με την επιφύλαξη της συνεργασίας με τις άλλες αρχές, λαμβάνουν υπόψη τουλάχιστον τους ακόλουθους παράγοντες όταν εξετάζουν εάν μπορούν να θεωρήσουν μια συγκεκριμένη πρακτική της αγοράς ως αποδεκτή⁶⁴:

- α) Βαθμός διαφάνειας της πρακτικής σε σχέση με το σύνολο της αγοράς·
- β) ανάγκη να διασφαλιστεί η λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς και η κατάλληλη αλληλεπίδραση προσφοράς και ζήτησης·
- γ) βαθμός στον οποίο η πρακτική επηρεάζει τη ρευστότητα και την αποτελεσματικότητα της αγοράς·

⁶⁴

2003/6/

2004/72/

Η εμπειρία θα δείξει εάν το καθεστώς των ΑΠΑ μπορεί επίσης να εφαρμοστεί σε σχέση με άλλα είδη πρακτικών της αγοράς ενέργειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Ο ΕΦΑΡΜΟΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 1348/2014

Εισαγωγή

Η αποτελεσματική επιτήρηση των χονδρικών αγορών ενέργειας απαιτεί τακτική παρακολούθηση των λεπτομερειών των συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των εντολών διαπραγμάτευσης, καθώς και δεδομένων σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων παραγωγής, αποθήκευσης, κατανάλωσης ή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Στο πλαίσιο αυτό, στις 18 Δεκεμβρίου 2014 δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ο Εκτελεστικός Κανονισμός ΕΕ 1348/2014 ο οποίος εξειδικεύει την εφαρμογή των άρθρων 8 §2 και 8 §6 του Κανονισμού σχετικά με την συγκέντρωση δεδομένων (Πράξεις Εφαρμογής). Ο Οργανισμός έχει δημιουργήσει την πλατφόρμα CEREMP για την εγγραφή των συμμετεχόντων, η οποία και θα λειτουργεί κεντρικά από τον ίδιο τον Οργανισμό προκειμένου να εκπληρωθούν οι υποχρεώσεις εγγραφής και υποβολής στοιχείων σύμφωνα με τον Κανονισμό REMIT. Για τη λειτουργία της πλατφόρμας η αρμόδιες εθνικές αρχές, μεταξύ των οποίων και η ΡΑΕ υπέγραψαν σχετική συμφωνία παροχής υπηρεσιών με τον ACER (Service Level Agreement- SLA) καθώς και σχετικό μνημόνιο για την πρόσβαση στα στοιχεία που θα υποβάλλουν οι συμμετέχοντες μέσω της πλατφόρμας στον ACER (Memorandum of Understanding on the sharing of information under REMIT). Η εγγραφή πραγματοποιείται με επιλογή της αντίστοιχης εθνικής ρυθμιστικής αρχής (NRA) στο Ευρωπαϊκό Κράτος Μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένοι ή διαμένουν οι συμμετέχοντες ή, εάν δεν είναι εγκατεστημένοι ή διαμένουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ένα κράτος μέλος όπου δραστηριοποιούνται.

Οι προβλέψεις του Εκτελεστικού Κανονισμού ΕΕ 1348/2014

Ο εκτελεστικός κανονισμός εξειδικεύει τις υποχρεώσεις αναφοράς από τους συμμετέχοντες στην αγορά που εισήχθησαν με τον Κανονισμό. Συνοπτικά, οι συμμετέχοντες στην αγορά θα πρέπει να αναφέρουν τακτικά στον Οργανισμό τις λεπτομέρειες των ενεργειακών συμβάσεων χονδρικής που αφορούν τόσο την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου όσο και τη μεταφορά των εν λόγω προϊόντων. Αναφέρονται αναλυτικά τα στοιχεία που υποχρεούνται τα μέρη να αναφέρουν και για την αποτελεσματικότερη και εναρμονισμένη λειτουργία όλων των κρατών ανά κατηγορία⁶⁶ συμβάσεων και τα χρονοδιαγράμματα εντός των οποίων ο κάθε συμμετέχων πρέπει να προβεί στην γνωστοποίηση. Οι πληροφορίες χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, σε αυτές που γνωστοποιούνται ούτως ή άλλως και σε αυτές που γνωστοποιούνται στον Οργανισμό κατόπιν αιτήσεως του⁶⁷.

Επίσης, οι Διαχειριστές Συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου αντίστοιχα, επίσης υποχρεούνται να υποβάλλουν πληροφορίες σχετικά με τη δυναμικότητα και τη χρήση των εγκαταστάσεων παραγωγής, κατανάλωσης και μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένης της προγραμματισμένης και μη προγραμματισμένης έλλειψης διαθεσιμότητας των εν λόγω εγκαταστάσεων. Προκειμένου να υποβάλλουν στοιχεία, όλοι οι συμμετέχοντες στην αγορά απαιτείται να εγγραφούν σε ειδικό μητρώο και να αποκτήσουν μοναδικό αριθμό μητρώου (unique identifier) που εκδίδεται από τον Οργανισμό.

Τέλος, ο μ 1348/2014
μ μ μ
μ
μ
μμ 2017.

⁶⁶ μ 1348/2014
⁶⁷ μ

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μία προσπάθεια καταγραφής του νομικού πλαισίου για την προστασία των αγορών ενέργειας από την κατάχρηση, με τις μορφές της εκμετάλλευσης εμπιστευτικών πληροφοριών και της χειραγώγησης της αγοράς. Η κατάχρηση αγοράς με τις παραπάνω μορφές είναι σύμπτωμα που έχει παρατηρηθεί στις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και έχει ενδελεχώς μελετηθεί και αντιμετωπιστεί. Παρόλα αυτά ακόμα και στις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων υπάρχουν και συνεχείς εξελίξεις ώστε το πλαίσιο αυτό να εκσυγχρονίζεται και να γίνεται πιο αποτελεσματικό. Εξάλλου, όπως συχνά συμβαίνει στο δίκαιο, η πραγματικότητα προηγείται του νομοθετικού πλαισίου και ο νομοθέτης έρχεται κατασταλτικά να αντιμετωπίσει μία ήδη δημιουργηθείσα ανωμαλία.

Η δημιουργία οργανωμένων αγορών ενέργειας είναι επιταγή του νομοθέτη και τελούν ακόμα υπό διαμόρφωση. Το γεγονός ότι ο νομοθέτης έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει ήδη από ένα πρώιμο στάδιο ένα διαμορφωμένο νομικό πλαίσιο, το οποίο θα δανειστεί από το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς είναι ευτυχές. Πρέπει όμως να λάβει υπόψη και τις ιδιαιτερότητες των ενεργειακών αγορών καθώς και ότι οι παράγοντες που επηρεάζουν την τιμή κάθε προϊόντος είναι πολυάριθμοι, όπως η αποθήκευση, η μεταφορά, οι καιρικές συνθήκες και τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Το μέγεθος των συμμετεχόντων στις ενεργειακές αγορές και ο αριθμός τους είναι επίσης καθοριστικοί για την λειτουργία τους.

Η εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου προχωράει και από τα στοιχεία που ανακοινώνει ο Οργανισμός φαίνεται ότι κάθε έτος οι δηλώσεις πληροφοριών αυξάνονται και οι συμμετέχοντες συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που τους τίθενται. Από την άλλη, η συγκέντρωση τόσων πληροφοριών πρέπει να

μην λειτουργεί ανασταλτικά ως προς την αποτελεσματική αξιολόγησή τους για την ανίχνευση ενδεχόμενων παραβάσεων.

Μένει να διαπιστώσουμε πώς θα εξελιχθεί το νομικό πλαίσιο, ανταποκρινόμενο στις εξελίξεις και τις απαιτήσεις των αγορών ενέργειας και αν μελλοντικά θα ενταχθεί σε αυτόν και η αγορά εκπομπών CO₂ με βάση το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, δεδομένου ότι η τελευταία συνδέεται στενά με τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας ή αν θα υπάρξει τρόπος να λαμβάνονται υπόψη από το σύστημα και οι εξελίξεις στην αγορά πετρελαίου και άνθρακα οι οποίες επηρεάζουν τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου αλλά η διάστασή τους είναι παγκόσμια και δεν περιορίζεται στα όρια της Ένωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Ελληνόγλωσση

Αντωνόπουλος Β., Κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών στις χρηματιστηριακές συναλλαγές, ΧρΙΔ 2005, σελ. 178.

Βερβεσός Ν., Απόφαση C-391/04 (Γεωργάκης), ΕΕμπΔ 2007, 860, 865, ΔΕΕ 2007, 1319.

Βερβεσός Ν., Η απαγόρευση χρησιμοποίησης εμπιστευτικών πληροφοριών μετά την απόφαση Spector του ΔΕΚ, ΔΕΕ 2010, σελ., 1150.

Βουλγαρίδου Ι., Χρηματιστήριο ενέργειας - Προοπτική σύστασης στην Ελλάδα, δημοσιευμένη στο Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταρειών, 2/2016, σελ. 151 επ.

Ηλιάδου Αικ., Ρύθμιση αγοράς Ενέργειας, Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταρειών, 4/2007, σελ. 406 επ.

Κοντοσάκου Α., Insider Trading στην Ελλάδα, στην Κοινότητα και στις ΗΠΑ, διπλωματική εργασία, 2008, σελ.51.

Λιβαδά Χ., Η έννοια της προνομιακής πληροφορίας υπό το ισχύον κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο για την κατάχρηση αγοράς, ΧρηΔικ 2/2007, σελ. 211.

Μιχαλόπουλος Γ., Παράνομη αξιοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών στο Χρηματιστήριο (Insider Trading), εις Περάκη «Το δίκαιο της ΑΕ», τόμος δεύτερος, τεύχος Α, Β έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 419.

Μικαλόπουλος Γ., Η πληροφόρηση των επενδυτών, Χριδ. 2002, σ. 3.

Παγώνη Σοφία Δ., Η εξουσία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για επιβολή κυρώσεων και ο δικαστικός έλεγχος αυτών, εκδόσεις Σάκκουλα, 2005

Σχοινά Μ., Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στην χονδρική αγορά ενέργειας (ΕΚ 1227/2011, REMIT), Energy Papers.

Σωτηρόπουλος Γ., Soft Information και δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς, ΔΕΕ 1999, σελ.832

Ταρνανίδου Χ., Η οργανωμένη αγορά-Κοινοτικό Δίκαιο και Εθνική Εναρμόνιση, εκδόσεις Σάκκουλα, 2008

Τουντόπουλος Β., Το Scalping, ως καταχρηστική εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών σύμφωνα με το πδ 53/1992, ΔΕΕ, 2000, σελ.1210

Φαραντούρης Ν. (επιμ.), Ενέργεια - δίκτυα & υποδομές, Νομική Βιβλιοθήκη, 2014

Φαραντούρης Ν. (επιμ.), Ενέργεια - Δίκαιο, Οικονομία & Πολιτική, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012

Χατζηγάγιος Θ., εμπιστευτική πληροφόρηση και χρηματιστηριακές επενδυτικές αποφάσεις, ΕΤρΑΕΧρΔ 2/1999, σελ.336

Ψαρουδάκης Γ., Σκέψεις για την υποχρέωση δημοσιοποίησης προνομιακών πληροφοριών, ΕΕμπΔ 2011, 492, 503 επ.

Ψαρουδάκης Γ., Μεταξύ γνώσης και βούλησης του Insider: η κατοχή της εμπιστευτικής πληροφορίας και η επενδυτική απόφαση, ΕΕμπΔ 2010, σ. 210 επ.

Ξενόγλωσση

Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, 4th edition.

Fereidoon Sioshansi, Evolution of Global Electricity Markets: New Paradigms, New Challenges, New Approaches, Elsevier Inc., 2013

Kern A. & Maly V., The new EU market abuse regime and the derivatives markets, Law and Financial Markets Review, Vol. 9, No. 4, 243 (2015).

Luchtman M. & Vervaele J., Enforcing the Market Abuse Regime: Towards an Integrated Model of Criminal and Administrative Law Enforcement in the European Union?, New Journal of European Criminal Law, 192 (2014).

Moloney N., EU Securities and Financial Markets Manipulation, Oxford University Press, 2014.

Tountopoulos V., Market Abuse and Private Enforcement, ECFR 3/2014, 298.

Siems M. & Nelemans M., The Reform of the EU Market Abuse Law: Revolution or Evolution?, The Maastricht Journal of European and Comparative Law, Vol. 19, 195 (2012).

Διαδικτυακές Πηγές

<http://www.acer.europa.eu/el/Pages/default.aspx>

<https://www.entsoe.eu/Pages/default.aspx>

<http://www.energy-regulation.eu/>

<http://www.rae.gr/site/en%20US/portal.csp>

<http://www.lagie.gr/>

<http://www.admie.gr/>

<https://www.dei.gr/el>

<http://www.depa.gr/>

<http://www.hcmc.gr/>